БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 2 (6677)
3 ЯНВАРЬ 1947 йил
ЖУМА
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Тракторчилар республика кенгаши қатнашчиларидан ўртоқ Сталинга табрик (1-нчи бет).
Ўзбекистон ССР Олий Совети сайловига тайёргарлик (1-нчи бет).
Марксизм-ленинизм классикларининг асарлари белорус тилида (1-нчи бет).
Ўртоқ Сталин Асарлари украин тилида нашр этилди (1-нчи бет).
Тракторчиларнинг республика кенгаши. Ўртоқ Усмон Юсупов доклади юзасидан музокаралар (2-нчи ва 3-нчи бетлар).
Султон Алиев. — Сайловчилар рўйхатини тузишда маҳаллий Советларнинг вазифалари (3-нчи бет).
Ғолиб жангчилар ўз ватанларига қайтмоқда (3-нчи бет).
С. Назар. — Гилам цехига аҳамият берилмаётир (3-нчи бет).
И. Зимин. — Қора мўм (4-нчи бет).
Кимон Георгиев сўзи (4-нчи бет).
Испанияда фашистлар террори авж олмоқда (4-нчи бет).
Сурияда совет фильми кўрсатилди (4-нчи бет).
Хавфсизлик Кенгашида (4-нчи бет).

Москва, Кремль

Ўртоқ СТАЛИНГА

Қадрли Иосиф Виссарионович!

Биз, республика тракторчилар кенгашининг вакиллари совет халқининг йўлбошчиси, барча меҳнаткашларнинг азиз отаси, устози ва дўсти, ҳамма ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси бўлган Сиз улуғ йўлбошчимизга самимий большевикча салом юборамиз ва Сизга улуғ ватанимизнинг бахт-саодати учун узоқ умр тилаймиз.

Биз маслаҳатлашиб республикамизнинг барча тракторларини кўклам ер ҳайдаш ишларига яхши тайёрлаш чора ва тадбирларини кўрмоқ ва келгуси йилда мўл ҳосил олишга замин ҳозирламоқ учун бу кенгашга йиғилдик.

Улуғ Сталин бешйиллигининг иккинчи йилида ўзбек халқи олдида ниҳоят катта вазифалар туради. 1947 йилда мамлакатимизда пахтачиликни ривожлантириб, уни ҳосил жиҳатидан бўлсин, пахта экиладиган ерларнинг миқдори жиҳатидан бўлсин, урушдан аввалги даражасига етказиб, мамлакатимизга бир ярим миллион тонна пахта бериш, ҳар гектар ердан олинадиган пахта ҳосилини 17 центнерга етказиш, ғалла ҳосилини эса—8,5 центнерга етказиш бизнинг вазифамиздир. Сўнгра, 245 минг гектар янги ерни ишга солишимиз ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ҳам жуда ривожлантиришимиз керак.

Машиналаштириш ишларини қат'иян яхшиламагунча бу вазифаларнинг ҳечқайсисини яхши бажариб бўлмайди. Бу йил Ўзбекистонда қиш қаттиқ келди, кўкламда тракторларни деҳқончилик ва бошқа экин-тикин ишларига тайёрлашни ўтган йилдагига қараганда анча жадаллаштиришга тўғри келадиганга ўхшайди. Чунки бу йил кўклам ишларига тайёргарлик кўриш учун фурсат жуда қисқа.

Бирнеча йил давом этган оғир урушдан кейин давлатимиз қишлоқ хўжалигининг янги тракторларга ва бошқа деҳқончилик машиналарига бўлган эҳтиёжини тез фурсатда тамомила қондираолмаслигини жуда яхши тушинамиз. Шунинг учун мамлакатимизда бўлган барча имкониятлардан фойдаланиб, қўлимиздаги тракторларни кўклам ишларига яхши тайёрлашимиз керак. Кўклам ишлари бошланмасдан уларни яхши ремонт қилиб, шайлаб қўймоғимиз, бу блан бирга тракторларга уланадиган машиналарни ва умуман барча деҳқончилик машиналарини ҳам тузатиб, ишга тайёрлаб қўймоғимиз керак.

Бизлар бу масалаларнинг ҳаммасини тракторчилар республика кенгашида батафсил музокара қилиб хўп маслаҳатлашдик, бу ишларда учрайдиган қийинчиликларнинг ҳаммасини чуқур муҳокама қилдик, кўкламга тайёргарлик ишларида бўлган камчилик ва хатоларнинг ҳаммасини ўртага ташлаб яхши музокара қилиб маслаҳатлашдик.

Бу қийинчиликларни большевикчасига енгиб, олдимизда турган вазифаларни батамом бажаришга астойдил бел боғладик.

Қадрли ўртоқ Сталин! Бизлар, республиканинг барча МТС ва совхозларидаги тракторчилар, механиклар ва ремонт ишчилари номидан Сизга ва'да бериб айтамизки, ҳаммамиз астойдил ишлаб, кўклам экин ишларини муваффақият блан тамом қиламиз.

Биз, кенгаш вакиллари тракторларни ремонт қилиш ишларини муддатидан аввал бажариш ва кўклам ишларига пухта тайёрланиш ва бу ишларнинг ҳаммасини муваффақият блан яхши бажариш учун Ўзбекистон ССР Олий Совети сайлови шарафига бағишлаб бутун халқ ўртасида социалистик мусобақа бошлашга қарор бердик.

Ўртоқ Сталин! Совет халқининг барча ғалабаларига мададкор бўлган, унинг ша'ни-шавкатини кўтарган улуғ номингизни дилда сақлаб, буюк ватанимизнинг 1947 йилда яна катта муваффақиятларга эришмоғи ва иқтисодий, маданий жиҳатдан яна юксалиши учун астойдил ишлаб, берган ва'дамиз устидан чиқишимизга қаттиқ ишонамиз.

Яшасин улуғ ватанимиз—Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

Яшасин барча ғалабаларимиз ташкилотчиси ва илҳомчиси — Ленин-Сталин партияси!

Яшасин улуғ ва доно йўлбошчимиз, азиз отамиз ва севикли устозимиз ўртоқ **Сталин!**

Ўзбекистон ССР Олий Совети сайловига тайёргарлик

Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов ўтказадиган Марказий сайлов комиссияси томонидан белгиланган сайлов бюллетенининг нусҳаси

Ўзбекистон ССР
Олий Советига сайловлар юзасидан
САЙЛОВ БЮЛЛЕТЕНИ

ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ БЮЛЛЕТЕНЬ
по выборам в Верховный Совет
Узбекской ССР

16 февраль / февраля 1947 йил / года

_____нчи _____ сайлов округи _____ избирательный округ №_____

Депутатликка номзоднинг фамилияси, номи, отасининг исми Фамилия, имя, отчество кандидата в депутаты	Депутатликка номзодни ким томонидан кўрсатилган Кем выставлен кандидатом в депутаты

Ўз ССР Олий Советига сайловлар ўтказувчи_____
Округ сайлов комиссиясининг раиси
Председатель_____Окружной
избирательной комиссии по выборам в Верховный Совет УзССР

Кооператив савдосини кенгайтирайлик

Совет савдоси социалистик экономикани мустаҳкамловчи, меҳнаткашлар моддий аҳволини яхшиловчи энг муҳим омиллардан биридир. Шу сабабли урушдан кейин халқ хўжалиги қайтадан қурилаётган ҳозирги даврда совет савдосини кучайтириш масаласи партия, совет ва кооператив ташкилотлари олдига асосий вазифалардан бири қилиб қўйилган.

Партия ва ҳукумат савдо-сотиқ ишларини кучайтириш ҳамда меҳнаткашларни озиқ-овқат ва саноат моллари блан тобора яхшироқ та'мин қилиш учун барча манба'лардан тўла равишда фойдаланмоқда. Бу манба'ларнинг бири — матлубот, ҳунармандчилик ва инвалидлар кооперациялари йўли блан қишлоқлардаги ортиқча озиқ-овқат молларини сотиб олиб, уларни шаҳарларда ва саноат марказларида сотиш, кўп исте'мол қилинадиган моллар ишлабчиқаришни кўпайтириш, шаҳар ва қишлоқлар ўртасидаги мол оборотини кучайтиришдир.

Кейинги вақтда партия ва ҳукумат совет савдосини яхшилаш йўлида бир қатор жиддий тадбирлар кўрди. Карточка системасини тугатиш ва карточкасиз савдони бошлаб юборишга тайёрланиш мақсадида озиқ-овқат ва саноат молларининг коммерция нархлари 10 процентдан 30 процентгача камайтирилди ва бу нархлар паёк нархларига яқинлаштирилди. Паёк нархларининг ошганлиги ҳисобга олиниб, кам маош олучи меҳнаткашларнинг маошлари оширилди.

СССР Министрлар Советининг ўтган йил 9 ноябрьда «Шаҳар ва қишлоқларда озиқ-овқат ва саноат моллари блан кооператив савдосини кучайтириш ҳамда озиқ-овқат ва кўп исте'мол қилинадиган моллар ишлаб чиқаришни кучайтириш тўғрисида» деб чиқарган қарори ҳам партия ва ҳукумат томонидан аҳолининг моддий аҳволини яхшилаш йўлида кўрилган жуда муҳим чоралардан биридир.

Республикамиз ҳукумати кўп исте'мол қилинадиган моллар ишлаб чиқариш ва кооператив савдосини кенгайтириш учун барча шароитни яратиб берди. Бу шароитлан тўғри фойдаланиб, ўз ишини қайтадан қуришга киришган Қорасув, Орджоникидзе, Чиноз ва бошқа районларнинг матлубот союзлари ва ўнларча артельлар янги дўконлар очдилар ва қишлоқларда тайёрланган озиқ-овқат молларини шаҳар ва саноат марказларида сота бошладилар. Тошкентдаги «Қизил кондитер» артели қази-қарта ва ҳар хил ширинликлар ишлаб чиқаришни тобора кенгайтираётир. «Тошторгин» артели янги гўшт дўконлари очиб, бозор нархидан анча арзонроқ савдо қилмоқда. Республикамизнинг бошқа шаҳарлари ва ишчилар посёлкаларида ҳам кооператив дўконлари очила бошлади.

Аммо кооператив ходимлари бирнеча дўкон очибгина ўз ишларини қайтадан қуришни тамомладик деб ҳисобласалар, катта хатога йўл қўядилар. Кооператив ходимлари СССР Министрлар Советининг кооператив савдосини кенгайтириш тўғрисидаги қарорини тўла амалга ошириш учун шаҳар ва қишлоқлар ўртасидаги мол оборотини тобора кенгайтиришлари, шаҳар аҳолиси учун озиқ-овқат моллари етказиб беришлари, кўп исте'мол қилинадиган моллар ишлаб чиқаришни яхши йўлга қўйишлари ва шу блан бозор нархларининг тобора пасайишига эришишлари керак.

Республикамиз ҳукумати ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети матлубот, ҳунармандчилик ва инвалидлар кооперациялари учун савдони кенгайтириш программасини белгилаб бердилар. Яқин фурсатда матлубот кооперацияси 412 та ҳархил дўкон, ошхона ва буфетлар очиши, уларнинг бир йиллик мол оборотини 600 миллион сўмга етказиши лозим. Шу блан бирга матлубот кооперацияси йўли блан ҳам кўп исте'мол қилинадиган моллар ишлаб чиқаришни яхши йўлга қўйиш керак.

Ҳунармандчилик ва инвалидлар кооперациялари зиммасига мас'улиятли вазифалар юклатилди. Ҳунармандчилик кооперацияси 250 та янги дўкон очиб, уларда ой сайин 30 миллион сўм савдо қилиши, инвалидлар кооперацияси ҳам 365 та янги дўкон очиши зарур.

Шуни айтиш керакки, СССР Министрлар Советининг кооператив савдосини кенгайтириш ҳақида қарор қабул қилганига икки ойга яқин вақт ўтиб кетишига қарамай, республикамизда бу соҳада ҳали жуда оз иш қилинган.

Кўпгина район ташкилотлари шу вақтга қадар бу муҳим қарорнинг аҳамиятини яхши тушуниб етмаганлар. Масалан, Мирзачўл район молия бўлимининг ходимлари совет савдосини кенгайтириш мақсадида қишлоқларда озиқ-овқат моллари тайёрлашга киришган кооператив ташкилотларига солиқ солиб, СССР Министрлар Советининг қарорига хилоф иш қилганлар ва шу блан улар бошланиб кетган ишнинг сусайишига сабабчи бўлганлар.

Матлубот кооперациясининг бу соҳада қилаётган ишларини ҳам мутлақо қаноатланурлик деб бўлмайди. Иттифоқ ҳукуматининг кооператив савдосини кенгайтириш ҳақидаги қарори чиққандан буён Тошкент шаҳрида ва Тошкент областининг шаҳар ва районларида 50 га яқин дўкон очилди, халос. Шунингдек қишлоқларда озиқ-овқат молларини сотиб олиш жуда суст бораётир. Матлубот кооперацияси йўли блан бори-йўғи бирнеча ўн тоннагина гўшт, бирнеча юз тоннагина картошка ва бошқа озиқ-овқат моллари тайёрланган, халос.

Савдо ишларининг муваффақияти кўп жиҳатдан шу системада ишловчи кадрларга боғлиқдир. Кооператив ташкилотларига кейинги чоқларда кўпгина янги ходимлар ишга олинмоқда. Бу кадрларни қисқа муддатда ўқитиш ва тарбиялаш лозим. Бу янги кадрларни шундай тарбиялаш керакки, улар давлат ва умумхалқ манфаатлари учун жонкуйдириб, ҳалол меҳнат қилсинлар. Ҳалол ишловчи ва ташаббускор савдо ходимлари ўз ватанига содиқ бўлган саноат стахановчилари қаторида ҳурмат қилинсин ва рағбатлантирилсин. Шу блан бирга, ўғирлаш ниятида кооперацияга суқулиб кирган савдогарлар ва ҳар хил муттаҳамлар фош қилинсин ва уларга қарши марҳаматсиз кураш олиб борилсин.

Ҳозирги шароитда савдо ташкилотлари иши устидан жамоат контролининг аҳамияти айниқса ошади. Ишлабчиқаришдаги илғор кишиларни жамоат контроли активлари қилиб етиштириш ва улар берган сигналларнинг оқибати учун кураш олиб бориш—касаба ташкилотлари зиммасига юклатилган асосий вазифалардан биридир.

Ўртоқ Сталин партиянинг XVII қурултойида, совет савдосини большевикларнинг жона жон иши деган эди. Бу юксак баҳо совет савдосининг давлатимиз ҳаётида нақадар катта роль ўйнаганини очиқ-ойдин кўрсатиб беради ва кооператив ташкилотларига мас'улиятли вазифалар юклайди.

Кооператив ташкилотларининг вазифаси— дўконлар сонини кўпайтириш блангина чекланмайди, албатта. СССР ҳукумати кооператив ташкилотларида уруш вақтида йўл қўйилган ва ҳозир ҳам давом этаётган қатор камчиликларни қоралаб ўтди. Масалан, кооператив ташкилотлари уруш йилларида аҳолининг талабларини ўрганмадилар, молларнинг сифатини яхшилаш ва уларнинг хилларини кўпайтириш ҳақида саноат корхоналари олдига ўз талабларини қўймасдан келдилар. Савдо ходимлари СССР ҳукуматининг бу танқидидан ўзлари учун хулоса чиқариб олишлари керак.

Шуни эсда тутиш керакки, «савдо-сотиқ қанча ривожлантирилса, меҳнаткашларнинг аҳволи шунча яхшиланади, уларнинг энг зарур эҳтиёжлари қондирилади, олинадиган иш ҳақининг кучи кўтарилади ва совет пулининг қадри ошади» **(Жданов).**

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ КЛАССИКЛАРИНИНГ АСАРЛАРИ БЕЛОРУС ТИЛИДА

МИНСК, 31 декабрь (ТАСС). Белоруссия Давлат нашриёти бу йил марксизм-ленинизм классикларининг бирқанча асарларини белорус тилида нашр этди. Маркс ва Энгельснинг «Коммунистик партия манифести», Лениннинг «Бир қадам олға, икки қадам орқага», «Империализм капитализмнинг юқори босқичи», «Нима қилмоқ керак?» деган асарлари ва бошқа асарлари нашр этилди. Ўртоқ Сталиннинг «Марксизм ва миллий масала», «Ленин тўғрисида», «ССР Иттифоқи Конституцияси лойиҳаси тўғрисида доклад» номли асарлари босилиб чиқди. Ўртоқ Сталиннинг «Совет Иттифоқининг Улуғ Ватан уруши тўғрисида» деган китоби 20 минг нусха босилди.

Ўртоқ Сталин Асарларининг биринчи томи белорус тилига таржима қилинди ва босмага топширилди. И. В. Сталин Асарларининг иккинчи томи таржима қилинди ва босмага тайёрланмоқда.

Нашр қилинадиган классик асарларнинг ҳаммаси 400.000 га яқин нусхада босилади.

И. В. СТАЛИН АСАРЛАРИ УКРАИН ТИЛИДА НАШР ЭТИЛДИ

КИЕВ, 31 декабрь (ТАСС). И.В. Сталин Асарлари тўпламининг биринчи томи украин тилида юз минг нусха нашр этилди.

ВКП(б) Марказий Комитети ҳузуридаги Маркс—Энгельс—Ленин Институтининг Украинадаги филиали И. В. Сталин Асарларининг иккинчи томини босмага топширди ва учинчи томини таржима қилишга киришди.

САЙЛОВ ШАРАФИГА СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА

Оҳангарон цемент заводи ишга туширилди

Улуғ Ватан уруши йилларида Оҳангаронда қурила бошлаган цемент заводи Сталинча бешйилликнинг биринчи йилида — 1946 йил 31 декабрьда битказилиб, ишга туширилди. Қурилишнинг ишчилари, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар коллективи янги — 1947 йилни ҳукумат томонидан берилган жанговар топшириқни белгиланган муддатида адо этиш блан нишонладилар.

Республикамиз яна бир йирик корхонага — халқ хўжалигимиз учун ҳар йили бирнеча минг тонна цемент ишлаб чиқарувчи заводга эга бўлди.

Заводда хомаш'ё, кўмирни қуритиш, лаборатория, механика ишхонаси каби ўндан ортиқ ишлабчиқариш цехлари, кичик электростанция қурилиб, монтаж қилинди. Завод ичкарисига олиб кирадиган тор ва кенг изли темир йўл қурилди. Бу темир йўл заводни оҳак карьери ҳамда Оҳангарон станцияси блан бирлаштиради. Ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар учун 3.200 квадрат метр ҳажмида туражой бинолари, ошхона, магазинлар қурилди.

Завод ишга туширилиши ҳамоно уни малакали етакчи кадрлар блан та'минлаш лозим эди. Ана шу мақсадда биз кадрлар тайёрлаш масаласига алоҳида аҳамият бердик. Ҳозир завод шу ернинг ўзида етишиб чиққан ҳар хил ихтисосдаги 33 кишидан иборат етакчи кадрга эга.

Сталинча бешйилликнинг тўнғич корхоналаридан бири бўлган цемент заводининг ЎзССР Олий Совети сайловига тайёрлик олиб борилаётган ва янги бешйилликнинг иккинчи йилига қадам қўйилган шодиёна кунларда ишга туширилиши бинокорлар коллективини беҳад қувонтирмоқда. Уларнинг айни муддаолари ҳам шу эди.

Заводнинг ҳамма асосий механизмлари кўрикдан ўтказилди ва у цемент маҳсулоти ишлабчиқара бошлади.

А. МИХАЙЛОВ — «Ангренуглеразрезстрой» қурилиш бошлиғи вазифасини бажарувчи, А. МЕЛЬНИКОВ — цемент заводи қурилишининг бошлиғи, Л. БАХОВ — «Ангренстрой» бошқармасининг бош инженери, П. ТИХОМИРОВ — цемент заводи қурилишининг бош инженери, Г. ЧЕРНИШЕВ — партия ташкилотининг секретари, А. КОРОЛЕВ — ишчилар комитетининг раиси.

ЙИЛЛИК ПЛАН МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИЛДИ

ЎзССР Озиқ-овқат саноати министрлигига қарашли Тошкентдаги макарон фабрикаси коллективи ЎзССР Олий Советига сайлов олдидан бошланган социалистик мусобақада яхши натижаларга эришаётир. Фабрика коллективи Сталинча тўртинчи бешйилликнинг биринчи йили планини муддатидан илгари—25 декабрьда 100,1 процент қилиб бажарди. Фабрика ўтган йилнинг шу даврига нисбатан йиллик планнинг 31 процентини миқдорида ортиқча макарон ишлаб чиқарди.

Фабрика коллективи маҳсулотнинг сифатини яхшилаш блан бирга, шу йилнинг ўзида планда кўрсатилганига нисбатан 3 минг 500 килограмм ун, 60 тонна ёқилғи, 5 минг киловатт-соат электр қувватини тежаб қолишга муваффақ бўлди. Шу давр ичида меҳнат унуми пландагига кўра 10 процент оширилиб, маҳсулот таннархи, 2,5 процент камайтирилди.

Социалистик мусобақада смена мастери ўртоқ Иноғам Комилов бошлиқ бригада олдинда бормоқда. Фабрикада нормаларини мунтазам суратда 1.5 баравар бажараётган Умар Охунжонов, Иноят Комилов, Зоир Исроилов, Горбова сингари стахановчилар қатори ортиб бормоқда.

Кексайганда роҳат кўрганлар...

Тошкент шаҳар Сталин районидаги 20-нчи сайлов участкаси кексаларнинг роҳатгоҳи — қизил чойхонанинг ясатуғлик биносига жойлашган. Қизил чойхона (мудири Зуҳурполвон Ях'ёев) ичи бирон оламшаванда меҳмондўстнинг меҳр блан безаб қўйган меҳмонхонасидек. Хона ичига синчиклаб разм солар экансиз, ўзгача бир улуғворликни сезасиз: қизил чойхонанинг деворлари партия ва ҳукумат раҳбарларининг расмлари, Сталин Конституциясининг моддаларини акс эттирувчи шиорлар блан безалган. Хонанинг тўрисида шинамгина қизил бурчак. Унда сайловга доир китоблар ва адабий асарлар, газета-журналлардан истаганингизни топиш мумкин.

Хонанинг икки чекасига қабат-қабат шойи кўрпачалар тўшалган, хонтахталар устига шол дастурхонлар ёзилган. Эшикдан киришингиз блан қанд-қурс, ёпилган иссиқ нонлар блан аччиқ фамил чой ичиб ўтирган 50—60 кексанинг салобати босади. Биз тортинибгина салом бердик:

— Келинглар ўғилларим, хуш кўрдик, деб бизни бирнеча кекса кутиб олди.

Биз киришимиз блан бўлиниб қолган суҳбат яна бошланди.

— Шундай қилиб оталар,—деб ўз сўзини давом эттирди лектор ўртоқ Расулов. —Совет халқига тенг, тўппа-тўғри ва яширин овоз бериш йўли блан ўз вакилларини сайлаш ҳуқуқи берилган, бу эса Сталин Конституцияси асосида тузилган сайлов Низомида зарҳал сўзлар блан битиб қўйилибди. Сиз кексалар ҳам социалистик жамиятимизнинг ҳурматли а'золарисиз. Ўтмишда думага сайлов ўтказишдаги ҳийла-найранглар, сайлашдаги чеклашлар, соққа ташлаш учун зар тўкишлар ва бадавлат кишиларнинг имтиёзлари аллақачонлар йўқ бўлиб кетди.

Бир нафас жимлик чўкди. Ҳар ким ўтмишнинг ғадир-будир йўлларини бир-бир кўз ўнгига келтиргандек. Ҳайдар ота секин ўрнидан турди ва оҳиста сўзлай бошлади:

— Биродарлар, ота-боболаримиз «ҳақиқат қиличдан ҳам ўткир» деб жуда ҳам жойиз айтганлар. Укамиз ҳам нафсанбирини гапирди. Сиз-биз, ҳаммамиз ҳам, совет ҳокимияти тузилгандан сўнг, кексайиб қолган чоғимизда ҳузур-ҳаловатнинг нима эканини татиётирмиз. Шу ерда ўтирганларнинг кўпи ўтмишдаги дума сайловлари бўлган жойларнинг эшигидан миршабнинг мушти блан кўкрагидан итариб юборилган кишилардир. Ичкарида эса, казо-казо кишиларнинг қандай «сайлов» ўтказганини «узун қулоқ» орқали бировлардан эшитиб билар эдик, халос. Тўғри эмасми, Мирзакамол?

— Айни ҳақиқат, ҳақиқат.

Энг охирида 72 яшар шоир Камолий сўз олди:

— Дўстларим, мен асли, ўтмишда Чуст деҳқони эдим. Районимизда сув тақсимотидаги ҳаққониятсизлик менга ўхшаганларнинг жуда кўпини хонавайрон қилди. Бойлар, пулдорлар, таноб-таноб ери бўлган муштимзўрлар сайлаб қўйган мингбоши, юзбоши, қози каби амалдорлар, улар томонидан тайинланган виждонсиз миробболилар бошидан биздек камбағал деҳқонлар бир парча еримиз каби куриб қовжираб қолар эдик. Мен ҳам ернинг баҳридан кечиб, косиблик қила бошладим. У вақтда косибнинг нони ҳам ҳеч бутун бўлмас, қорни тўймас, у бари-бу барига етмас эди. Мен ғуссаларим ни назмга жойлаб қаридим.

Шоир бирнеча вақт жим қолди ва бирдан куйлай бошлади:

Яшасин оламда минг йиллар улуғ сардоримиз,
Сталин, доҳий Ленин йўлбошчи-ю ғамхўримиз.

— Саломат бўлинг, камол топинг!

Камолий ота кексалар юзидаги мамнунликни кўриб, яна завқланиб ўқий бошлади:

Эски золимнинг замони ҳаммага ма'лум эди,
Камбағаллар хори-зор доимо мазлум эди,
Илму-фандан, ҳам ҳунардан барча эл маҳрум эди.
Қози, мингбошиларга порахўрлар дум эди,
Пул олиб сайларди элликбоши-ю,мурдорлар.

Кекса шоир ўз ўрнига ўтирар экан, қизил чойхонанинг махсус машшоқлари шашмақомдан машқ бошлаб юбордилар.

★ ★ ★

Тошкент Тельман сайлов округининг 20-нчи сайлов участкаси жойлашган кексалар чойхонасида сайловчилар учун бундай лекция, суҳбатлар тез-тез ўтказилиб турилади. Ҳозиргача сайловчилар учун «Ленин-Сталин партияси—ғалабамизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси», «Сталин Конституцияси қуёши остида», «Ўзбек халқи улуғ Ватан уруши даврида», «Совет демократияси—дун'ёда энг изчил демократия» каби мавзу'ларда лекциялар ўқилди. Агитпункт тез кунда сайловчиларга «Совет гражданларининг ҳуқуқ ва бурчлари», «Депутат—халқ хизматкори» деган мавзу'ларда лекция-суҳбатлар ўтказишга тайёрланмоқда.

А. ОЛИМЖОН.
С. МАҲКАМОВ.

ТРАКТОРЧИЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

Ўртоқ Усмон Юсупов доклади юзасидан музокаралар

Ўртоқ Абдураззоқ Мавлонов сўзи

(ЎзК(б)П Андижон область комитетининг секретари)

Ўртоқлар! Республикамизнинг пахтакор областьларидан ҳисобланган Андижон области 6 йил мобайнида биринчи марта 1946 йилда давлат пахта тайёрлаш планини бажариб, ҳар гектар ердан 18 центнер ҳосил етиштирди. (Олқишлар).

Областьда 1946 йилда 1945 йилга нисбатан ҳар гектардан 5,5 центнер пахта ортиқ етиштирилди. Пахта ҳосилининг бир йилда шу қадар кўтарилишининг асосий сабаблари — биринчидан, областьда қишлоқ хўжалик артели намуна уставининг бузилишига қарши қаттиқ, раҳмсиз кураш олиб борилиши бўлса, иккинчидан, трактор паркининг олдинги йилларга нисбатан бир қадар яхши ишлаганлиги бўлди.

ЎзК(б)П Марказий Комитетининг механизациядан тўла фойдаланмай туриб пахтадан юқори ҳосил олиш мумкин эмас, деган кўрсатмасига амал қилиб, Андижон областининг механизация ходимлари 1946 йилда пахта юқори ҳосили учун курашда ўз вазифаларини ҳалоллик блан, астойдил бажардилар. Областьнинг машина-трактор станциялари йиллик планни 106 процент бажариб, ҳарбир трактор блан ўртача 380 гектардан ер ҳайдаб бердилар. Пахтаобод райони бу йил 20 центнердан пахта бериб, бир йилда ҳосилни 8 центнер оширган бўлса, бу район МТСи ер ҳайдаш, культивация қилиш планини 134 процент бажарди. Ворошилов районидаги 2-нчи МТС хизмат қилган колхозлар бир йилда ҳосилни 8,5 центнер кўтарган бўлсалар, бу МТС йиллик планини 120 процент бажарди.

Ўртоқлар, қаерда МТС планини ошириб бажарса, тракторлар ишини сифатли ўтказса, ўша ерда пахта ҳосили шак-шубҳасиз кўтарилар экан.

Ўртоқ Усмон Юсупов ўз докладида 1946 йилда МТСларимизда юз берган катта камчиликлар ва механизация кадрларининг ша'нига номуносиб бўлган нуқсонларни айтиб берди. Бунинг қанчалик тўғри эканини исбот қилиш учун Андижон областидаги МТСларнинг иш тажрибасидан ҳам кўп мисолларни кўрсатиш мумкин. Областьдаги МТСлар давлат планини 106 процент бажарган бўлсалар ҳам, саккиз МТС планини бажармагани учун, шулар ҳисобига областьда 21 минг гектар ер тракторлар блан кам ҳайдалди. бир қанча МТСлар планни ошириб бажарса ҳам, чигит экишни ўз вақтида тамомламай, 30-35 кун ичида кўклам ишини тамомлаш ўрнига 50—60 кунга судраб юбордилар. Ўтган йил 15 апрельда 78 процент ер ҳайдалганлиги, 20 апрельда 83 процент ерга чигит экилганлиги МТСларимизнинг ўз ишларини яхши ташкил қилмаганликларини кўрсатар эди. Шунинг натижасида областимизнинг Чинобод, Холдевонбек каби районларида бошқа районларга қараганда пахта ҳосили яхши кўтарилмади.

Яна бир камчилик шу бўлдики, областьда тракторлар ремонти 1946 йилда ўз вақтида бошланмади ва ўз вақтида тамом қилинмади. Натижада областьда 200 ҳайдов трактори, 175 «универсал» кўкламда айни иш қизиган вақтда МТС саройларида қараб қолди. Областимизда чигит экиш 15 кун, ғўза қатор ораларини ишлаш 30 кунгача кечиктирилди. Избоскан райони пахта тайёрлаш планини бажара олмади. Ундаги МТСлар эса, планларини ошириб бажардилар. Лекин, ҳарикки МТС ҳам ер ҳайдашни 62 кун давом эттирдики, бу, районнинг пахта тайёрлаш планини бажаролмаслигига катта сабаб бўлди.

Андижон области 1946 йилда пландаги 21 минг гектар ўрнига 12 минг гектар ерни ўзлаштирди. Шундай қилиб, область 9 минг гектар ерга экиш планини бажармади. Агар биз, бу камчиликларимизни ўз вақтида йўқотганимизда, ЎзК(б)П Марказий Комитетининг Андижон области тўғрисида 5 декабрь қарорида кўрсатилган камчиликларга йўл қўймаганимизда эди, область пахтадан бундан ҳам кўпроқ ҳосил олиш имкониятига эга бўлган ва ҳар гектардан 20—21 центнер ҳосил олган бўлар эди.

Ўртоқ Усмон Юсупов ўз докладида тракторларнинг иҳтиёт қисмлари етишмаслигини, аммо МТСларда тракторнинг қисмлари тўғри ҳисобга олиниб ўз ўрнида ишлатилиши та'мин этилмаганлигини ба'зибир механизация ходимларининг маиший бузилганлиги натижасида эҳтиёт қисмларнинг йўқотилганлигини айтиб ўтди. Ҳақиқатан бу масалада маҳаллий партия ва совет ташкилотлари ходимларининг айби ҳам бор. Тракторчилар иши устидан контрольлик яхши бўлмаганидан далаларда туппа-тузик юриб турган трактор ҳечқандай сабабсиз тўхтаб қолади. Бунинг сабабини суриштирганингизда тракторчи: «Фалон қисми эски бўлгани учун ишламасдан қолди, ёки автоли етишмайди, колхоз раиси шунча пул берса, фалон ердан иҳтиёт қисм олиб келар эдим» деб жавоб беради. Ба'зан бундай тракторчилар колхоз раисидан бирнима олмагунча тракторни юрғузмай, аёғини тираб олади, кейин шу пулни олади-ю, ўша он тракторни юрғузиб юборади. Шундай қилиб ба'зи муттаҳам тракторчилар тракторнинг эҳтиёт қисмларини колхозга пуллайдилар. Натижада эса, ба'зи колхоз раҳбарлари бу пулнинг ўрнини тўлдираолмай, жавобгарликка тортиладилар.

Биз энди бундай пайрангларни яхши билиб олдик. Бундан кейин бу нарса бизнинг областимизда содир бўлмаяжак. Тракторларнинг қисмларини ўғирловчи муттаҳамлар блан аёвсиз кураш олиб борамиз. Шу блан бирга тракторчиларни тарбиялашга катта э'тибор қиламиз. Лекин, бу ҳақда бизнинг ҳам хатомиз бор. Тракторчига тракторни ремонт қил деб буйруқ берамиз. Лекин, уларнинг аҳволидан, иш шароитидан хабар олмаймиз.

Андижон областида келгуси йили 300 минг тонна пахта етиштириш учун тракторларни кўкламга ҳартарафлама яхшилаб тайёрлаш керак. Бунинг учун биз областьда трактор ремонтини 1947 йил 1 мартгача тамомлаймиз. Трактор ремонтининг ёмон ўтишига, ремонтда кўзбўямачилик қилиш кайфиятларига қаттиқ зарба берамиз. Ремонтдан чиқарилган тракторларни яхшилаб текшириб, сўнгра қабул қиламиз. Яқинда областимизда бўлиб ўтган кенгашда МТСларнинг саройларидаги темир-терсакларни йиғиб, асбоблар ясашга қарор қилдик. Шу блан бирга тракторчи ва бригада механикларининг иш жойларида ва бошқа ерларда чиқинди қилиб ташлаб қўйилган қисмларни ҳам йиғиб ишга солишни кўзда тутамиз.

Кўклам даврида тракторчиларни ҳартарафлама ишга рағбатлантириш чорасини кўрамиз. Уларга иссиқ жойлар қуриб берамиз. Ошхона, чойхона, кутубхона ташкил этиш блан бирга, партияли ходимлардан агитаторлар белгилаб, 1947 йилги вазифаларни доим тушинтириб борамиз. Бу тадбирлар шак-шубҳасиз тракторчиларимизга катта мадад бўлади.

Пахта учун кураш мамлакатимизнинг қувватини, маданиятини оширишга йўл очади. Пахта учун кураш халқимизнинг бой ва маданий яшашини та'минлайди. Демак, шундай бўлгач, Андижон областининг пахтакорлари ЎзК(б)П Марказий Комитетининг 5 декабрь қарори асосида 1947 йилда гектаридан 23,5 центнер, ёки 1946 йилга нисбатан гектар бошига 5,5 центнердан ортиқ ҳосил етиштиражак. Лекин, шуни айтиш керакки, республикамизнинг Бухоро, Самарқанд областьлари пахтачиликни юксалтиришда кескин ўзгариш ясай олмаётирлар. Биз бу ерда шу областьларнинг ҳам 1947 йилда гектаридан олинадиган ҳосилни анча миқдорда оширишларини талаб қилиб ўтишимиз керак.

Андижон области 1947 йилда мамлакатга 300 минг тонна пахта беради. Фарғона водиси эса 700 минг тонна пахта бериш учун курашажак. Биз барча тракторчилар ва механизаторларни шу мажбуриятни шараф блан бажаришга чақирамиз. (Олқишлар).

Ўртоқ Зикрилла Калонов сўзи

(ЎзССР Кинолаштириш министри)

Ўртоқлар, республикамизда пахтачиликни ривожлантиришда пахтакорларга маданий хизмат кўрсатиш катта аҳамиятга эга. Айниқса МТСлар, колхозлар, қишлоқларнинг ўзига бориб, у ердаги колхозчилар, тракторчиларга кино орқали турмушни, мамлакатимизнинг қурилишларини кўрсатиш қишлоқ хўжалигида иш унумининг ошишига катта ёрдам беради.

Бу жиҳатдан қараганда, Ўзбекистон ССР Кинолаштириш министрлиги олдида катта вазифаларни бажариш кўндаланг бўлиб туради. Ўзбекистон ССР Кинолаштириш министрлиги бу соҳада жуда кам иш қилди. 1946 йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб қишлоқни, колхозларни, МТСларни кинолаштиришга киришилган бўлса ҳам, амалий ишлар сра қаноатлантирмайди. Кинолаштириш министрлиги бу масалада ЎзК(б)П Марказий Комитетининг кўрсатмасини тўла адо этаётгани йўқ. Министрлик 1946 йилда қишлоқ ва колхозларда 100 та кино қурди. Бу қаноатлантирмайди. 1947 йилда қишлоқларда яна 50 кино қуришимиз лозим.

Министрлик 1947 йил биринчи кварталида 40 МТСга, йил охиригача республикадаги МТСларнинг ярмига кино аппарати қуриб бериш масаласини ўз олдига вазифа қилиб қўйди. Республикамиздаги 200 МТСнинг ҳаммасида кино аппарати қуриш учун анчагина етишмовчиликлар юз бермоқда. Шу 200 МТСдан фақат 80 тасида электр қуввати бор. Шу блан бирга кинолаштириш ишига маҳаллий партия, совет ташкилотлари, шунингдек техника экинлари ва ер ишлари министрликлари тегишли ёрдам бермаётирлар, МТСлар ва қишлоқларда кино биноларини қуриш йўлини бу министрликлардан сўраганимизда жавоб ўрнига ҳатто бирорта справка ҳам ололмадик. МТСларда доимий электр қуввати бўлади. Булардан кино учун фойдаланиб бўлмайди. МТСларда кино учун кўчма электр аппаратлари топиш керак. Бу масалага маҳаллий партия, совет ташкилотлари етарли аҳамият беришлари лозим. (Олқишлар).

Ўртоқ Носир Маҳмудов сўзи

(ЎзК(б)П Самарқанд область комитетининг секретари)

Ўртоқлар! Самарқанд области 1946 йилда қишлоқ хўжалиги соҳасидаги бир қанча топшириқларни тўкис адо эта олмади. Бунга энг катта сабаблардан бири областьда трактор паркидан тўла фойдаланилмаслик бўлди. Нима учун областьда тракторлар кучидан яхши фойдаланилмади? Аввало шуни айтиш керакки, МТСларнинг директорлари, ер органларининг ходимлари кўпроқ сводкабозлик блан шуғулландилар.

Самарқанд области 1946 йилда трактор ишларини 104 процент бажарди ёки 1945 йили ҳарбир трактор 220 гектардан ер ишлаган бўлса, 1946 йилда 315 гектардан ер ишлади. Ма'лумотларга қарасангиз, трактор ишлари планини бажариш юзасидан анча ишлар қилинган. Ҳатто трактор ишлари 1941 йилга баравarlaшиб боради. Лекин, нима учун областьда пахтадан юқори ҳосил ола билмадик? Очиқ иқрор бўлиш керакки, МТСларимиз планларини бажарганлари блан, кўкламда ер ҳайдаш ва чигит экишни 20—30 кун ўрнига 80 кунгача чўзиб юбордилар. Шунинг натижасида қишлоқ хўжалик ишларининг айрим соҳаларини бажариш муддати чўзилиб кетди.

Докладчи ўртоқ Юсупов маҳаллий партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари қишлоқ хўжалик ишларини кўпроқ машина блан ишлашга яхши э'тибор бермаётганликларини айтиб ўтди. Бу, жуда тўғри. Трактор ишлари планини бажарган Самарқанд областида тракторлар блан ер ҳайдаш 79,4 процент, чигит экиш — 45,5 процент, ғўзани биринчи культивация қилиш — 13,7 процент бажарилган. Мана бу кўрсатадики, областимизда ҳали механизациядан фойдаланиш анчагина орқада туради.

Тракторларни кўклам ишига юқори сифатли қилиб ўз вақтида тайёрлаш қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олишнинг энг яхши тадбирларидан бири эканлигини амалда кўрдик. Самарқанд областида 1946 йил учун тракторларни ўз вақтида қишқи ремонтдан чиқаришда анча камчиликларга йўл қўйилди. Шунинг натижасида кўклам ишлари чўзилди. Областьда 1946 йилда гектаридан атиги 12,2 центнер ҳосил олдикки, бунга асосий сабаб механизациядан ўз вақтида яхши фойдаланмаслик бўлди.

Самарқанд областининг пахтадан олган бу ҳосили сра ҳам қаноатлантирмайди. Бизда ярамас бир одат борки, у ҳам бўлса пахта ҳосилининг камлигига сувнинг етишмаслигини баҳона қиладилар. Бу мутлақо нотўғридир. Камсув ҳисобланган Каттақўрғон райони 1944 йилда гектаридан 11 центнер пахта берган бўлса, 1946 йилда 20 центнердан ҳосил берди. Шунингдек 1946 йилда Пахтакор райони 19 центнердан, Хатирчи райони 17 центнердан ҳосил бердилар. Областимизда гектаридан 25—30 центнер ҳосил олган колхозлар анчагина бор. Мана булар кўрсатадики, областьда ҳосилнинг пастлигига сувнинг камчилигигина эмас, механизациядан тўла-тўкис фойдаланишга етарли э'тибор берилмаслиги катта сабаб бўлмоқда.

Энди тракторларнинг ёмон ишлашига келганда шуни айтиш керакки, кўп МТС ходимлари эҳтиёт қисмлар етишмайди, тракторларимиз эски деган баҳонани қиладилар. Областьдаги Иштиҳон МТСи 1946 йилда ҳарбир трактор блан 517 гектар, Пастдарғам районидаги 2-нчи МТС ҳарбир трактор блан 480 гектар ер ишлади. Мана бу кўрсатадики, эҳтиёт қисмлар етишмайди, тракторлар эски, деган гаплар мутлақо нотўғридир. Бунинг ўрнига МТС ходимлари запас қисмларни яхши сақлашлари, ўғирланиш, йўқолишларга қарши курашни кучайтириш тадбирларини кўришлари керак.

Самарқанд область партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари механизация ишида 1946 йилда йўл қўйган хато ва камчиликларини 1947 йилда тузатиб, пахтадан мўл ҳосил олишда кескин бурилиш ясайдилар. Областьда пахта ҳосилини ошириш учун барча шароит бор. Бу имкониятлардан тўла фойдаланамиз. Қишлоқ хўжалигини механикалашдаги камчиликларимизни тугатиб, машина-трактор станцияларининг ишини тубдан яхшилаш чорасини кўрамиз.

Мен кенгашда яна бир нарсани айтиб ўтмоқчиман. Самарқандда «Красный двигатель» заводи бор. Бу завод тракторларга гильза ва бошқа иҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарар эди. Шу заводнинг маҳсулоти блан областьдаги тракторларни та'мин қилишимиз керак эди. Лекин, шу детальларни ишлайдиган станокни олиб кетдилар. Бунинг ўрнига шестеренка чиқарувчи станок бердилар, гильза чиқарувчи станок йўқ. Агар бу станокни ҳам ташкил этсак, ҳеч шубҳасиз, Самарқанд областидаги тракторларни энг муҳим детальлар блан та'мин қилган бўлар эдик.

Самарқанд области 1947 йилда республикамиздан мамлакатга 1 миллион 500 минг тонна пахта бериш учун ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади ва пахта ерини 101 минг гектарга етказиб, ҳар гектардан 15 центнердан ҳосил олади.

Усмон Юсупов: ўртоқ Маҳмудов, ўтган йил ҳам мана шу минбардан туриб ва'да қилган эдингиз, ва'да бажарилмай 12 центнер бўлиб қолди-ку!

Маҳмудов: ҳақиқатан худди шу минбардан туриб 16 центнер ва'да қилган эдим, лекин 12 центнер бўлиб қолди. 1947 йилда ва'да албатта бажарилади. Қани, Самарқанд областининг вакиллари, 1947 йилда 15 центнердан ҳосил бера оламизми? (Самарқанд областининг вакиллари, ўртоқ Маҳмудовнинг бу ва'дасини тасдиқлаб, «албатта берамиз» деган жавобни берадилар).

Ўртоқ Мастура Азизова сўзи

(Самарқанд МТСининг тракторчиси)

Бу кенгашга йиғилишдан мақсад — келгуси йил мўл ҳосили учун йўл-йўриқлар белгилаб олишдир. Ба'зибир ярамас ҳоллар натижасида айрим МТСлар ўз ишларини шу вақтгача ўнглаб олмадилар. Масалан, бизнинг МТС директори ўртоқ Сергеев нима учундир шу вақтгача ўз ишини бошлаб юборгани йўқ.

МТСимизда тракторчилар ва ремонт ишчилари учун яхши иш шароити ҳозирлаб берилмаган. Тракторчилар ўтган йилдан бери оёқ кийими ва бошқа иш кийимлари олганлари йўқ. Район савдо ташкилотлари эса, бу тўғрида оғзаки ва'да беришдан нарига ўтмайдилар.

Тракторчининг яхши ишлаши учун уларнинг иш шароити тузатилиши керак. Шундагина у кечаю-кундуз тинмай унумли ишлайди.

Ерни кузда ҳайдаб қўйсак, ундаги нам яхши сақланиб, пахта ҳосили ҳам ошади. Бизда ерни 14—15 сантиметр ҳайдайдиган тракторчилар ҳам бор. Мана бундай одамлар давлат учун, колхоз учун ва ўзининг ризқи учун жабр қиладилар. Ба'зи тракторчилар эса, ёнилғини тежаш баҳонаси блан ерни чуқур ҳайдамайдилар ва натижада ишни бузиб қўядилар.

Ўртоқ Сталин «Хотин-қизлар колхозда катта куч» деб айтган эди. Улуғ Ватан уруши вақтида бизнинг хотин-қизларимиз трактор ҳайдадилар, комбайнларни юргуздилар. Хотин-қизлардан кўпгина кадрлар тайёрланган эди. Хотин-қизлардан тракторчи кадрлар тайёрлаш ва уларни тарбиялашга кўпроқ э'тибор берилсин.

Ба'зибир жойларда хотин-қизларнинг меҳнатини қадрламайдилар. Менингча бу ишда район раҳбарлари айбли. Чунки улар хотин-қизлар кучини менсимайдилар ва уларнинг талабига мувофиқ иш бермайдилар.

Ўртоқлар, мен ҳарбир трактор бошига 700 гектардан ер ҳайдаш мажбуриятини олган эдим. Бу вазифани шараф блан бажардим. Ҳарбир тракторим блан 740—750 ва 800 гектардан ер ҳайдадим.

1947 йилда ўзим бош бўлганим ҳолда Пирназаров, Сапоқулов, Ҳакимқулов, Шокиров ва Солиҳ Шодиев каби тракторчилар блан бирга ҳар трактор бошига 700 эмас, балки 900 гектардан ер ҳайдаб беришга ва'да қиламан. (Олқишлар).

Ўртоқ Г. Т. Низовой сўзи

(«Ўзбектекстильмаш» заводининг директори)

Ўртоқлар, Ўзбекистонда пахтачиликни юксалтириш масаласини ҳал қилиш учун МТС тракторлари тўхтовсиз ва пухта ишлашлари керак. МТС тракторларининг яхши ишлаши учун эса, республикамиздаги барча саноат тармоқлари ёрдам беришлари керак.

Биз саноат ходимлари бу муҳим масалани яхши тушинишимиз лозим. Ҳаммага ма'лумки, бизнинг ба'зи тракторларимиз эскиб, ишдан чиқиб қолган. Бу машиналарни ишга солиш учун иҳтиёт қисмлар ишлаб берилиши керак. «Ўзбектекстильмаш» заводи тракторнинг иҳтиёт қисмларини 1946 йилда 1945 йилга қараганда 50 процент кўпроқ ишлаб берди. Броқ, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг бу тўғридаги топшириғини тўла бажарганимиз йўқ. Йилнинг биринчи ярмида эҳтиёт қисмлар тайёрлаш плани 90 процент бажарилган бўлса, йилнинг иккинчи ярмида атиги 52 процент бажарилди.

Ўртоқлар, кенгашга келган вакиллар ўз сўзларида саноатимизнинг эҳтиёт қисмлар тайёрлаб бериш соҳасидаги ишини ҳақли равишда танқид қилдилар. Энди, 1947 йилда 1946 йилга қараганда ҳам кўпроқ вазифа юкланмоқда. Тракторлар учун эҳтиёт қисмлар тайёрлашни яхши йўлга қўйиб, қишлоқ хўжалиги томонидан бизга юкланган ҳамма мажбуриятни ўз вақтида тўла-тўкис бажарамиз ва бу блан, республикамизда колхоз ва МТСларнинг пахтачиликни ривожлантириш учун курашларига бевосита ёрдам берамиз. (Олқишлар).

Ўртоқ Мамадали Қурбонов сўзи

(Ўзбекистон техника экинлари министрининг ўринбосари)

Ўртоқ Юсупов МТС ва совхозларимизнинг 1946 йилги ишидаги жиддий камчиликларни очиб ташлаб, бу камчиликларни қандай қилиб тугатиш йўлларини кўрсатиб берди.

Иттифоқ ҳукумати томонидан 1946 йил 2 февральда чиқарилган қарорга мувофиқ, 1947 йилда республика бўйича пахтачиликни урушдан аввалги даражага етказиш керак. Мана шу мақсад блан пахта майдонини 1947 йилда 100 минг гектар кўпайтириб, ҳарбир гектардан 17 центнер ҳосил олишимиз лозим. 1947 йилда пахта ҳосилини ҳар гектарга 3—4 центнер оширишимиз керак.

Ўртоқлар, 1947 йилда республикамиз бўйича умумий трактор ишлари 6 миллион 250 минг гектардан иборатдир. Бу миқдор 1946 йилда бажарилган трактор ишига қараганда, 27—28 процент кўп. Бизни айниқса трактор ишининг сифати қизиқтиради. 1946 йил кўкламида ер ҳайдаш ва чигит экиш иши 60—65 кунга чўзилган бўлса, 1947 йилда ер ҳайдаш ва чигит экиш ишларини 20 — 30 кун ичида бажаришимиз керак. Кўрасизки, тракторчилар зиммасига бу йил қўйиладиган иш ўтган йилгидан 35—40 процент кўп. 1946 йил республикамизда ҳарбир 15—16 от кучига эга бўлган тракторга ўрта ҳисоб блан 346 гектар ерни ишлаш тўғри келган бўлса, 1947 йилда ҳарбир тракторнинг қиладиган иши ўртача 415 гектар бўлади. Шуни ҳам айтиш керакки, бу йил биз кузги шудгорлаш ишини қўлдан бердик. Пахта экиладиган ерларнинг атиги 27 проценти шудгорланди. Мана бу аҳвол ҳам кўкламги ишимизни янада қийинлаштиради.

Ўртоқлар, деҳқончилик ишларида машинани ишлатишнинг аҳамияти жуда катта. Қайси МТС ўзининг иш планини сифатли бажарган бўлса, ўша МТС хизмат этган колхоз юқори ҳосил олишга муваффақ бўлган. Масалан, Янгийўл районидаги 2-нчи МТС ўзининг иш планини 111,5 процент бажарди. Бу МТС кўкламги ҳайдашни 119 процент, чигит экишни — 105 процент, культивация қилишни—154 процент бажарди. Натижада шу МТС га боғланган колхозлар давлат пахта планини анча ошириб бажардилар.

Трактор кучидан яхши фойдаланмаган машина-трактор станциялари кўп колхозларнинг иқтисодий аҳволи анча пасайиб кетишига сабаб бўладилар. Масалан, Фарғона область, Киров районидаги 1-нчи МТСни олайлик. Бу МТС 1946 йилда ер ҳайдаш планини 106 процент бажарди. Лекин шу МТСга боғланган колхозлар пахта топшириш планини 60—70 процентдан ошира олмадилар. Бунга сабаб шуки, трактор блан ер ҳайдаш сифатсиз бажарилди. Ер юза ҳайдалиб, бошқа ишларнинг ҳаммаси ҳам ўз вақтида бажарилмади. Ана шунинг учун МТСда ер ҳайдаш иши ошиғи блан бажарилган бўлса ҳам, колхозлар пахта планини бажаролмадилар.

Ба'зи бир жойларда МТС тракторлари ерни 10—15 сантиметр чуқурликда ҳайдаб, 25 сантиметр чуқурликда ҳайдалди, деб акт қиладилар. Натижада тонналаб ёқилғи, минглаб сўм давлат пули бекорга исроф қилинади.

Биз энди шундай тартиб ўрнатишимиз керакки, МТСнинг қилган ишини тарозининг бир палласига, районнинг пахта планини бажаришини иккинчи палласига қўямиз. Агар пахта плани бажарилмаса, МТСда ишланган ишларни э'тиборга олмаймиз. Ҳарбир районда пахта планининг бажарилиши учун колхоз раҳбарлари блан бир қаторда агрономлар, механизаторлар, тракторчилар, бригада бошлиқлари ҳам қаттиқ жавобгардирлар.

Ўртоқлар, энг зарур ва энг муҳим масала Сталинча бешйилликнинг иккинчи йил программасини муваффақиятли бажариш учун барча тракторларни ва барча қишлоқ хўжалик машина асбобларини тезда ремонтдан чиқариб, кўклам ишига тахт қилиб қўйишдан иборатдир. Техника экинлари министрлиги қарамоғидаги бўлган тракторларни ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини 10 мартдан қолдирмай ремонтдан чиқариб қўяйлик.

Ўртоқлар, 1946 йил IV кварталида тракторларни ремонт қилиш плани ҳаммаси бўлиб 66,6 процент бажарилди, халос. Шу жумладан МТСлар бўйича 75,1 процент, совхозлар бўйича 54 процент бажарилди. Бу ишда айниқса Наманган, Самарқанд, Фарғона областьлари ва Қорақалпоғистон АССР жуда орқада қолди. Самарқанд область, Оқдарё районидаги 2-нчи МТС IV кварталда тракторларни ремонт қилиш планини атиги 35 процент бажарди. Бундай мисолларни яна кўрсатиш мумкин. Бундай аҳволларга йўл қўймаслик учун трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик асбобларини ремонт қилиш ишини камида 3—4 марта тезлатишимиз керак. Агар шундай қилмасак, тракторларни ўз вақтида ремонтдан чиқаролмаймиз.

ЎзК(б)П Марказий Комитети ва ҳукуматимиз бизга жуда катта ёрдам бераётир. Энди иш сиз блан бизга боғлиқ. Ҳукуматимиз томонидан олдимизга қўйилган вазифаларни ўз вақтида, яхши сифат блан бажарамиз. Биз бу ишнинг уддасидан албатта чиқамиз. (Олқишлар).

Ўртоқ Са'дулла Назаров сўзи

(Бухоро область ижроия комитетининг раиси)

Ўртоқлар, Бухоро области республикамизнинг асосий пахтакор областьларидан бири ҳисобланади. Лекин, областимиз 1946 йилда пахта ҳосилини кўтариш юзасидан партия ва ҳукумат томонидан ўз олдига қўйилган вазифани тўла бажаролмади.

Тан бериб, иқрор бўлишимиз керакки, ўртоқ Усмон Юсупов кеча бу ерда қилган докладида Бухоро областининг партия, совет ташкилотлари раҳбарларини ҳақиқатан тўғри танқид қилди. Бу ерда Андижон область партия комитетининг секретари ўртоқ Мавлонов ҳақли талаб қўйди.

Ҳақиқатан ҳам Бухоро областида бирнеча йилдан бери пахта ҳосили бир ерда туриб қолган. Масалан, 1941 йилда гектаридан 11,5 центнер ҳосил олинган бўлса, 1946 йилда 11,3 центнердан пахта берди.

Бунда шахсан мен ва область партия комитетининг секретари ўртоқ Муқимбоевнинг хатомиз шуки, биз пахтадан юқори ҳосил олишни фақат сувга боғлаб қўйганмиз. Асосий камчиликни ҳотиримиздан чиқарганмиз. Биз сув масаласини бирнеча марта ЎзК(б)П Марказий Комитети олдига қўйдик. Пахта ҳосилини кўтаришда ҳал қилувчи механизация масаласини эса ўзимизнинг муовинларимизга топшириб қўйиб, бу соҳадаги камчиликларни ўз вақтида тугатиш чорасини кўрмадик.

Областимизда 257 колхоз гектарига 10 центнердан кам ҳосил берди. Аммо, ҳарбир районда шундай колхозлар борки, улар гектаридан 25—30 центнер ва ундан ошириб ҳосил бердилар. Масалан, Вобкент районидаги Сталин номли колхоз 32 центнердан пахта берди. Ғиждивон, Шофрикон ва энг узоқ Олот районларида ҳам гектаридан 30 центнерга етказиб ҳосил берган колхозлар бор. Бу шуни исботлайдики, ҳақиқатан ҳам пахта ҳосилини кўтаришда механизация катта роль ўйнар экан.

Бизнинг яна бир хатомиз шундан иборат бўлдики, трактор ишларининг бажарилишига фақат сводкага қараб баҳо бердик. Сводкага қараганда, трактор паркларимиз ёмон ишламаган. Лекин ҳақиқий аҳволни суриштирганда, ишнинг сифати бузилган. Биз буни ўз вақтида сезмаганмиз.

Бизда яна шундай камчиликлар бўлди: областимизнинг шароитига кўра чигит экишни 10—15 апрельда тамом қилишимиз керак эди, ҳақиқатда эса бу иш 15 майгача чўзилиб кетди. Шунинг натижасида экиш агротехникаси бузилди. Бир суғорилган ерларни қайта-қайта суғордик. Бунинг устига ғўза қатор ораларини ишлашда механизациядан яхши фойдалана олмадик.

Ўртоқлар, Бухоро области қачонгача пахтадан кам ҳосил олиб, республикамиздаги бошқа областьлардан кейинда қолиб келади? Ўтган куни ЎзК(б)П Марказий Комитетининг пленумида ҳам ўртоқ Усмон Юсупов бизнинг хатоларимизни очиқ кўрсатиб берди. Биз тракторлардан яхши фойдаланолмадик. Уларни тўғри ишлата олмаслик натижасида ҳосилни кўтара олмадик. Механизациядан унумли фойдаланиб, агротехника қоидаларини яхши амалга оширган колхозларимиз 20—25—30 центнерга етказиб ҳосил бердилар. Аммо, бундай колхозлар жуда оз, кўпчилик колхозларимизда гектаридан олинган пахта 10 центнерга етмайди.

Биз ўртоқ Усмон Юсуповнинг нутқидан кейин ўртоқ Муқимбоев блан маслаҳатлашиб, областимизни пахта ҳосилини кўтариш соҳасидаги қолоқликдан чиқариш, 1947 йилда қандай бўлмасин область бўйича ҳар гектаридан 15 центнер пахта бериш масаласини ҳал қилишни ўз олдимизга қўйдик. Бунинг учун бизда барча имкониятлар бор. Биринчи навбатда трактор паркининг ишини тўғри изга солишимиз, бу блан бирга 1 мартгача трактор ремонтини тўла бажаришимиз керак. Ҳақиқатан ўтган йиллари айрим МТСларда кўзбўямачилик рўй берди. Мана бундай кишилар блан раҳмсиз кураш олиб боролмадик.

Мана шу кенгашда Бухоро областидан 100 га яқин тракторчи ва механизация ходимлари иштирок қилаётир. Бу ерда республикамиз пахтачилигини юксалтириш масаласи муҳокама қилинмоқда. Сўзга чиққан ўртоқлар ўз устларига катта мажбуриятлар олмоқдалар. Биз бухороликлар ҳам пахта ҳосилини кўтаришда механизациядан тўла фойдаланиш учун ҳамма чора ва тадбирларни кўриб, мавжуд имкониятларнинг ҳаммасидан фойдаланамиз. Шунингдек сувдан тўғри фойдаланиш ва пахтачилик агротехникасини кенг қўлланиш асосида 1947 йилда гектаридан 15 центнер пахта бериш мажбуриятини оламиз. (Олқишлар).

ТРАКТОРЧИЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

Ўртоқ Усмон Юсупов докади юзасидан музокаралар

Ўртоқ И. Петров сўзи

(Туркистон Ҳарбий Округи қўмондони)

Ўртоқлар! Социалистик қишлоқ хўжалигининг механизациашда илғор бўлган кишилар тракторчиларнинг республика кенгашига тўпландилар.

Сизлар ишлаётган машина-трактор станциялари республикамизда пахтачиликни ривожлантиришнинг асосий ибрати бўлиб, Сталинча планни бажариш йўлидаги курашда ғалаба қозониш учун керакли асосий воситаларга эгадирлар.

Ўртоқ Юсупов ўз докладида 1947 йилдаги ишлар ҳажми 1946 йилдагига нисбатан анча катталиги бўлишини айтди. Об-ҳаво тўғрисидаги ма'лумотларга қараганда, иш шароити анча оғирроқ бўлади. Дала ишлари муддатлари қисқа бўлади. Республика олдида 1947 йилда пахта ҳосилини урушдан аввалги даражага етказиш, 1 миллион 500 минг тонна пахта олиб давлатга топшириш вазифаси турибди. Бу вазифадир жуда муҳим эканини ҳаммамиз яхши биламиз.

Экинча ишлаш йўли блан бу вазифани бажариб бўлмайди. Механизмлар, тракторлар ва шу сингари асбоблардан кенг ҳажмда сифатли фойдаланиш тақдирдагина қишлоқ хўжалигини, хусусан пахтачиликни ривожлантириш мумкин.

Республикада бажариладиган барча вазифалар орасида энг муҳим, асосий вазифа бор. У ҳам бўлса, қишлоқ хўжалигини кўпроқ механизациалаштиришдир. Тракторчилар, механиклар, МТС ходимлари, бу соҳаларда асосий ишни бажаришлари керак.

Сизлар колхозлар блан ва илмий ходимлар блан маҳкам алоқа боғлаб, қишлоқ хўжалигини кўпроқ механизациалаштириш муваффақият қозона олиш.

Сизлар пахтакорлар, колхозлар ва қишлоқ хўжалиги мутахассислари блан маҳкам алоқа боғлаб, қишлоқ хўжалигини кўпроқ механизациалаш, илғор агротехникадан фойдаланишда муваффақиятга эришингиз керак. Ҳозирги вақтда бутун кучингизни тракторлар ва машиналарни кўклам экиш ишларига тайёрлаш, уларни ремонтдан чиқаришга сарф қилишингиз керак.

Биз ҳарбий кишиламиз. Бизлар ҳам улуғ Сталин томонидан олдимизга қўйилган вазифаларни бажармоқдамиз. Ҳарбийларимиз, сержантларимиз, офицер ва генералларимиз ҳарбий тайёргарлик соҳасида бирмунча катта муваффақиятларга эришдилар ва ўз планларини бажардилар. Биз, ҳарбий кишилар республика халқ хўжалигида қандай ишлар бажарилаётганига жуда катта э'тибор қилмоқдамиз. Халқ хўжалик вазифаларини бажаришга ёрдам бермоқдамиз. Сталинча программани бажариш учун курашда ўз муваффақиятларимизни эришувингизни тилаймиз.

Туркистон Ҳарбий Округи жангчилари — солдат, сержант, офицер ва генераллари номидан сизларга самимий табрик изҳор қиламан ва ишларингизга муваффақият тилайман. (Олқишлар).

1947 йилда пахтачиликни урушдан аввалги даражага етказиш кабийтнинг вазифани муваффақиятли бажаришингизга бажарингизни тилайман.

Доно, улуғ доҳиймиз Генералиссимус Сталинга шон-шарафлар бўлсин! (Олқишлар).

Ўртоқ Урмон Аҳмедов сўзи

(ЎзК(б)П Бағдод район комитетининг секретари)

Ўртоқлар! Тракторчиларнинг республика кенгаши қишлоқ хўжалигида айниқса пахтачиликда механизациядан кенг фойдаланиш учун тегишли йўл-йўриқлар белгилаб бериши керак.

Бағдод районининг тракторчилари 1946 йилда ўз ишларида анчагина муваффақиятга эришдилар. Районда 1946 йилда 12.286 гектар ерга экин экилди. Экин майдонининг 9.200 гектари трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари блан ишланди. МТС йиллик планини 106 процент, трактор блан культивация қилиш плани 105 процент бажарилди. Эришилган бу муваффақиятлар блан хотиржам бўлиб қолаолмаймиз. 1947 йилда пахта ва бошқа экинлар ҳосилини ошириш учун механизациядан кенг фойдаланишимиз зарур. Бағдод районининг колхозлари бу йил гектар бошига олинадиган ҳосилни 18 центнерга етказишлари керак. Бу эса урушдан олдин я'ни 1941 йилда ҳар гектар ердан олинган пахта ҳосилидан 3,6 центнер ошиқ бўлади демакдир.

Районда 60 трактор, 41 универсал бор. Ҳозир 45 трактор ремонтдан чиқарилди. Тракторчиларнинг район йиғилиши пахта ҳосилини ошириш ва тракторлардан фойдаланиш учун бир қатор янги мажбуриятлар олди. Шу кенгашнинг қатнашчиси бўлган Эрали Ботиров 5 тракторини ҳозирданоқ ремонтдан чиқариб бўлди. Рўзимат Ризоқулов, Хусанбой Йўлчиев бошлиқ бригадалар ҳам ремонтни тамомлаш олдида турибдилар. МТС коллективи 1947 йилда пахта ерининг 90 процентини трактор блан ҳайдаш ва 80 процентини экиб бериш мажбуриятини олди. 1946 йилда ҳарбир трактор блан 340 гектар ер ишланган бўлса, бу йил 420 гектарга етказилиши керак.

Биз тракторчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш ишига алоҳида э'тибор бердик. МТС ҳузурида қизил чойхона, ошхона ва намунали клуб бор. 1946 йилда 180 киши сиғадиган ётоқхона қурилди. Тракторчилар кийим-бош блан та'минланган. Тракторчиларнинг техника ихтисосини ошириб бориш учун МТСда 2 та тўгарак очдик. Бу тўгаракка барча тракторчилар қатнашади. Механизатор Тимоченко ва МТС директори Бандурин ўртоқлар тўгаракда дарс берадилар. МТС бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ Ҳамидов тракторчилар блан тез-тез сиёсий мавзу'да суҳбатлар ўтказиб туради.

Биз барча колхозларда тракторчи кадрлар етказиш ишига алоҳида э'тибор бермоқдамиз. Ҳозир шундай колхозлардан 15 тасида 25 тракторчи тайёрланди. Ҳолбуки бултурги йилларда кейинда қолган колхозларда бирорта ҳам тракторчи йўқ эди. Ҳозир колхозчилардан яна 20 киши тракторчи қилиб тайёрланмоқда.

МТСларда тракторларнинг мунтазам ишлаши детальларнинг етарли бўлишига боғлиқдир. Лекин детальлар тайёрлашда катта камчиликлар бор. Қўқондаги механика заводида ишлабчиқарилган детальларга ҳаддан ташқари қиммат нарх қўйганлар. Механика заводи токарь станокларини ремонт қилишда ҳам шундай қиммат нарх қўйган. Чунончи ҳарбири 2 минг 500 сўм турадиган токарь станогини 9 минг 200 сўм блан ремонт қилганлар. Детальларга ортиқча нарх қўйиш каби тартибсизликларга қат'ий барҳам бериш керак.

Республикамизда пахтачиликни ривожлантириш Сталинча 8 йиллик программани муддатидан олдин бажариш соҳасида тракторчилар зиммасига катта мас'улият тушади. МТС ходимлари пахта ҳосилини ошириш учун курашда колхозчи деҳқонларимиз блан биргаликда фидокорона меҳнат қиладилар ва қишлоқ хўжалигида механизациядан кенг фойдаланиш учун бутун кучларини аямай ишлайдилар (Олқишлар).

Ўртоқ Карим Абдуллаев сўзи

(Ўртачирчиқ районидаги 2-нчи МТСнинг директори)

СССР ҳукуматининг 1946 йил 2 февраль тарихли қарори асосида пахта ҳосилини оширишда МТС ходимлари ҳам катта иш қилдилар. 1945 йилда Ўртачирчиқ районн 10 минг гектар ерга чигит экиб, ҳар гектардан 15,9 центнердан пахта ҳосили олган эди. 1946 йилда эса, давлатга гектаридан 18,5 центнердан пахта топширди, ёки ўтган йилга қараганда 2,6 центнер кўп ҳосил олди.

2-нчи МТС хизмат қиладиган колхозлар бу йил давлатга ҳар гектардан 20,5 центнер пахта ҳосили топширдилар. Бу соҳада МТСнинг хизмати жуда катта бўлди. Бизнинг МТС хизмат этаётган «Полярная звезда» колхози 140 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 44,5 центнер ҳосил топширди. Ленин номли колхоз 154 гектар ерга пахта экиб, ҳаммасини шахмат усулида ишлади. Бу колхозда ишлаган универсальчи 1.800 гектар ғўза қатор ораларини ишлаб берди. Натижада колхоз планидаги 20,5 центнер ўрнига ҳар гектардан 26 центнер пахта топширди. Бу шуни кўрсатадики, пахтани механизация усулида ишлаш катта аҳамиятга эга экан.

Ўртоқлар, 1945 йил кўкламига қараганда 1946 йил кўклами даврида ер ҳайдаш ишлари, чигитни вақтида экиб олиш ишлари бир мунча оғирроқ бўлди. Лекин, бу ишларни қишлоқ хўжалик ходимлари ва тракторчилар ўз вақтида бажаришга муваффақ бўлдилар. Айтиб ўтиш керакки, Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг кўклам вақтида тракторчиларга қарата ёзган мактуби, тракторчилар ўртасида бу мактубнинг кенг ишланиб чиқилиши, кўклам экин ишларининг ўз вақтида бажарилишига сабаб бўлди.

Бу йил қишнинг келишига қараганда, 1947 йил кўклам ишлари жуда оғирроқ бўлади. Ўртоқ Усмон Юсупов айтганидек, ҳарбир тракторчи ўтган йилга қараганда бу йил икки баравар кўпроқ ишлаши керак. Бизлар олдимизда турган ишларни муваффақиятли бажариш учун маслаҳат қилишимиз керак. Мен ўйлайманки, бу ерда иштирок этучи тракторчи ва механизаторлар ЎзК(б)П Марказий Комитети томонидан олдиларига қўйилган вазифани жуда яхши тушиниб, ини яхши олиб бориш учун ҳаракат қилдилар.

Ўтган йили йўл қўйилган хатолардан бири шу эдики, колхозлар блан МТС ўртасида тузилган шартномалар амалда бажарилмасдан қолар эди. Шартномадаги барча моддаларнинг бажарилишини колхоз раҳбарлари ҳам, МТС раҳбарлари ҳам текширмас эдилар. Бу йил бундай хатоларга йўл қўймаслигимиз керак.

Бу йилги кўклам экин кампаниясини муваффақиятли ўтказиш вазифаси асосан биз тракторчилар ва механизаторлар қўлидадир. Бу ишда давоса тракторчиларга қарши тегишли чораларни қўлланиб, тракторларнинг ремонт ишини астойдил яхши ташкил қилиб ҳар қайси механик ўзининг қилган ишини далада ишлаб турган трактор блан ўлчаши керак. Ремонтдан чиққан тракторларнинг сифатига алоҳида аҳамият бериш зарур. МТСда ҳисобот ишларини тартибга солиш, эҳтиёт қисмларни тежаш ишларига аҳамият бериш керак. Шунинг блан бирга ғўзани шахмат усулида ишлаш тўғрисида ташвиқот ишларини олиб бориб, МТС ходимларининг, тракторчиларнинг сиёсий онгини кўтариш, уларга кундалик сиёсатни тушинтириб бориш вазифасини ҳам ўзимизнинг муҳим ишларимиздан деб билишимиз лозим. (Олқишлар).

Ўртоқ Умар Ражабов сўзи

(Бухоро область, Ғиждивон районидаги 1-нчи МТСнинг директори)

Ўртоқлар, Ғиждивон районидаги 1-нчи МТС 1946 йил планини 102 процент бажарди. МТСимиз хизмат қилган колхозларнинг кўпчилиги ҳам планни ошириб бажардилар. Лекин бу блан мақтанишга ҳечқандай ўрин йўқ. Чунки МТСимиз хизмат қилган колхозлардан 13 таси пахта тайёрлаш планини бажараолмади. МТСимиз кузги шудгор планини этиги 68,9 процент бажарди. Мана шунинг натижасида колхозлар пахта тайёрлаш юзасидан ўз устларига олган мажбуриятни бажара олмадилар. Агар тракторларимиз яна ҳам яхшироқ ишлаб, планни бажармаган колхозлар ҳам юқори ҳосил етиштирганда, МТСимиз хизмат қилган колхозлар гектаридан 15,2 центнер эмас, бемалол 18 центнер ҳосил етиштиришлари мумкин эди.

Докладчи ўртоқ Усмон Юсупов бу ерда тракторларнинг иш унумини ошириш блан бирга, ишнинг сифатига катта э'тибор қилиш зарурлигини алоҳида уқдириб ўтди. Ҳақиқатан ҳам, тракторларнинг иш сифатига қаттиқ риоя қилиш керак. Бу эса колхозларда пахта ҳосилини оширишга катта ёрдам берганидек, тракторчиларимизнинг моддий-маиший аҳволининг яна ҳам яхшиланишига сабаб бўлади.

МТСимизда кузги шудгорнинг бажарилмай қолиши 1947 йилда тракторлар ишининг анча оғирлашига сабаб бўлади. 1947 йилги вазифаларимизни тўла адо этиш учун биз тракторларнинг қишки ремонтини ҳар тарафлама яхши ўтказишимиз, ремонтнинг юқори сифатли ўтиши учун барча тадбирларни кўришимиз зарур. Ҳозир МТСимиз 98 трактордан 31 тасини ремонтдан чиқариб қўйди. Шунингдек 48 «универсал», 18 сеялка ремонт қилинди. Қишлоқ хўжалигининг бошқа асбобларини ҳам ремонт қилмоқдамиз. Лекин шуни айтиш керакки, трактор ремонтини узеллар бўйича ўтказмай туриб, яхши натижага эришиш мумкин эмас. Ремонтнинг бу усули сифат устидан контрольлик қилишни осонлаштиради.

Кўп МТСларда бўлганидек бизнинг МТСдаги тракторчилар ҳам колхозлардан ғалла ва пулларини жуда кечикиб олмоқдалар. Бу аҳвол ўша колхозда трактор ишларининг сифатига ёмон та'сир қилишини амалда кўриб келмоқдамиз. Колхоздан тегишли ҳақини ўз вақтида олмаган тракторчи ишнинг сифатига э'тибор бермай қўяди. Шунинг учун тракторчиларнинг ҳақини ўз вақтида тўлаш юзасидан кенгашда тегишли тадбир кўрилишини сўрайман. (Олқишлар)

Ўртоқ Абдуғани Хананов сўзи

(Қорақалпоғистон АССР Хўжайли МТСининг директори)

Хўжайли МТСи 1946 йилда ўзининг планини муваффақиятли бажарди. Шунинг натижасида районда ҳар гектаридан 14,5 центнер пахта етиштирилиб, ҳосил 1945 йилга нисбатан ҳар гектарига 6,05 центнер кўтарилди. Райондаги 22 колхоздан 8 таси гектаридан 17—18 центнердан, қолганлари 13—14 центнердан ҳосил бердилар.

1947 йилда МТСимиз олдида катта вазифалар туради. Қишнинг қаттиқ келиши бу вазифаларни тўла-тўкис бажаришни анча оғирлаштиради. 1946 йилда ҳарбир трактор 350 гектардан ер ишлаган бўлса, 1947 йилда 440 гектар ер ишлашига тўғри келади. Бунинг учун тракторларни юқори сифатли ремонт қилиб, барча қишлоқ хўжалик асбоблари блан бирга кўкламга ҳар қачонгидан ҳам яхшироқ тайёрланишимиз керак. Ҳозир МТСимизга ҳар тарафлама ёрдам зарур бўлиб қолди. МТСимизда ремонтга керакли эҳтиёт қисмлар етишмайди. Тошкентдаги машинасозлик заводлари бу қисмларни тезда тайёрлаб бериши керак. Шунингдек, ёнилғиларни ўз вақтида ташиб етказиш ҳам ёмон аҳволда. МТС шу кунгача талаб қилинган ёнилғининг фақат 50 процентинигина ололди.

Хўжайли МТСининг тракторчилари 1947 йилда районнинг ҳар гектаридан оладиган ўртача ҳосилни 16 центнерга кўтариш учун курашга қаттиқ бел боғлаганлар. Шу блан бирга улар Тошкент областидаги илғор МТС блан социалистик мусобақа боғлашни хоҳлайдилар. Ҳақиқатан ҳам бу мусобақа МТСимизнинг барча ишларини муваффақиятли ўтказишга катта ёрдам беради. (Олқишлар).

Сайловчилар рўйхатини тузишда маҳаллий Советларнинг вазифалари

Ўзбекистон ССР Олий Совети сайловига тайёрлик халқимиз Сталинча бешйиллик планни тўла ва ошириб бажариш учун зўр ғайрат блан ишлаётган бир пайтда ўтказилаётир. Ўтган сайлов кампанияси маҳаллий Советлар учун жиддий имтиҳон бўлган эди. Ўтган сайловдан кейинги даврда маҳаллий Советларнинг халқ блан алоқаси янада мустаҳкамланди, улар меҳнаткашларнинг талаб ва эҳтиёжларига кўпроқ э'тибор берадиган бўлдилар. Меҳнаткашларнинг сайлов олди йиғилишларида қилган таклифлари, танқид ва мулоҳазалари давлат аппаратининг ишини янада яхшилашга катта ёрдам берди.

Эндиликда вазифа — ўтган сайловда орттирилган бой тажрибадан фойдаланиб, ишимизни янада яхшилашдан иборатдир.

Ўзбекистон ССР Олий Совети сайловига тайёрликда сайловчиларни рўйхатга олиш иши энг муҳим ва мас'улиятли вазифалардан бири ҳисобланади. Бу ишда меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советлари катта роль ўйнамоқлари керак. Чунки, маҳаллий Советлар чинакам оммавий ташкилот бўлиб, уларнинг ихтиёрида мингларча активлар бор. Сайловчиларнинг рўйхатини тузишда бу катта кучдан кенг фойдаланиш керак.

Ма'лумки, СССРда биронта гражданин ҳам, агар у сайловчилар рўйхатига киритилмаган бўлса, қонунга мувофиқ ўзига берилган сайлов ҳуқуқидан фойдалана олмайди. Шунинг учун бу ишда бирон нуқсонга, хато қилинишига, сайловчиларнинг фамилияси, исми ва отасининг исми нотўғри ёзилишига сра йўл қўймаслик лозим. Чунки. бундай нуқсонларга йўл қўйилиши орқасида, сайловчи овоз беришда қатнашиш имкониятидан маҳрум бўлади. Сайловчилар рўйхатини тузиш техника ишигина бўлиб қолмай, балки сиёсий ишдир.

ЎзССР Олий Советига сайлов тўғрисидаги Низомда сайловчилар рўйхатини тузиш масаласига иккинчи боб бағишланган. Бу бобнинг 13-нчи моддасида сайловчилар манфаатини тамомила қўриқлайдиган ва сайловларнинг чиндан ҳам умумхалқ иштироки блан ўтишига гарантия берадиган тартиб жорий қилинганлиги ҳақидаги қоидалар пухта ва равшан ёзилиб қўйилган.

Бу қоидалар асосан қуйидагилардан иборат:

Сайловчилар рўйхатига ёши 18 га етган, мазкур совет территориясида доимий суратда ёки вақтинча яшайдиган ва сайлов ҳуқуқига эга бўлган ҳамма гражданлар киритилади.

Бу — ақлдан озган ва суд ҳукми блан сайлов ҳуқуқидан маҳрум этилган кишилардан ташқари, ҳамма гражданлар албатта сайловчилар рўйхатига киритилиши лозим демакдир. Сайловчилар рўйхатига СССР территориясида яшаб, аммо совет граждани бўлмаган кишиларнинг киритилмаслиги ўз-ўзидан ма'лум.

Сайловчилар рўйхатини шаҳарларда — меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Советларининг ижроия комитетлари, шаҳарлардаги районларда — район Советларининг ижроия комитетлари, посёлкаларда — посёлка Советларининг ижроия комитетлари, қишлоқ жойларида — меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ Советларининг ижроия комитетлари тузади. Хуллас, сайловчилар рўйхатини тузиш иши маҳаллий аҳоли сайлаб қўйган ишчи-деҳқон ҳокимиятининг маҳаллий идораларига, ишончли кишилар қўлига топшириб қўйилган. Ана шу фактнинг ўзиёқ сайловчилар рўйхатининг беғараз тузилишига ишончли гарантия бўла олади.

Бунда сайловчининг бирон ҳужжат топширишн талаб қилинадими? Йўқ, ҳечқандай ҳужжат талаб қилинмайди. Маҳаллий Советлар сайловчилар рўйхатини уй дафтарлари, колхоз а'золарининг рўйхати, қишлоқлардаги ҳовли дафтарлари ва мувaққат яшовчи кишиларнинг рўйхатларига мувофиқ ўзлари тузишлари лозим.

Сайловчиларнинг рўйхати ҳарбир сайлов участкаси бўйича тасдиқланган формада алифбе тартибида тузилади. Бунда сайловчининг фамилияси, исми ва отасининг исми, ёши ва турар жойи аниқ кўрсатилади. Сайловчилар рўйхати мазкур совет ижроия комитетининг раиси ва секретарининг имзоси блан тасдиқланади. Ана шундан сўнг ҳужжат кучга киради.

Сайловчилар рўйхатида бирон хатонинг бўлишига, ҳарфларнинг тушиб қолишига, исм ёки фамилиянинг бузиб кўрсатилишига ва шунга ўхшаш техника жиҳатидан аниқсизликлар бўлишига йўл қўйилмаслиги керак. Бордию ана шундай хатолар рўй бериб қолса, дарҳол тузатиш талаб этилади. Чунки бу хатолар гражданларни овоз беришда қатнашиш ҳуқуқидан маҳрум қилиши мумкин.

СССР Олий Советига бўлиб ўтган сайлов вақтида Косонсой районида текшириб кўрилган 15 та сайлов участкасидан фақат учтасидагина сайловчилар рўйхати Низомга мувофиқ тузилганлиги аниқланган эди. Бу райондаги 99/94-нчи сайлов участкасида жуда кўп камчиликлар борлиги аниқланган эди. Ҳолбуки, бу участка район марказида, район ижроия комитетининг ёнгинасида жойлашган эди. Участкада сайловчилар рўйхати бепарволик блан ва белгиланган формага риоя қилинмай тузилган. Кўп сайловчилар рўйхатга ёзилмай тушириб қолдирилган. Сайловчилар рўйхати ҳеч ким томонидан имзоланмаган ва тасдиқланмаган.

Республиканинг Чиноз, Янгийўл, Шаҳрисабз, Шоббоз районларида ҳам шунга ўхшаш камчиликлар аниқланган эди. Олдимизда турган сайловда бундай хатоларга йўл қўймаслик керак. Сайловчилар рўйхатининг тўғри тузилиши—СССР гражданларининг ўз сайлов ҳуқуқларидан амалда фойдалана олишлари учун энг муҳим шартдир. Меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советлари ўз активлари блан биргаликда сайловчилар рўйхатини тўғри тузиш устида жиддий ишлашлари лозим.

Сайловчилар рўйхатини тузиш учун тажрибали ва саводли ходимлар орасидан ўз вақтида махсус рўйхатчилар белгилаш керак. Ҳарбир киши сайловчилар рўйхатига киргизилганлигини, ўз фамилияси, исми, отасининг исми, ёши, туғилган жойи тўғри ёзилганлигини, демак 16 февральда сайлов участкасига келиб бемалол овоз бера олажагини олдиндан билмоғи керак.

Сайлов қонунига биноан, рўйхатларни текшириш учун бир ой вақт берилади. Бирор кишининг сайловчилар рўйхатидан нотўғри ўчирилганлиги, фамилияси, исми, отасининг исми ва бошқа шу кабилар нотўғри ёзилганлиги ҳақида меҳнаткашлар депутатлари Советига шикоят бера олиш ҳуқуқи катта аҳамиятга эга. Агар шикоятчи меҳнаткашлар депутатлари Советининг қароридан норози бўлса, у халқ судига шикоят қила олади. Халқ суди бу шикоятни уч кун ичида ҳамма қонун ва қоидаларга риоя қилиб кўриб чиқиши керак. Шикоят очиқ суд мажлисида, шикоятчини ва совет раисини чақириб кўрилади. Шундай қилиб, ўзини сайловчилар рўйхатига киргизилмай қолдирилган деб ҳисобловчи ҳарбир киши қонуний суратда ўз ҳуқуқини ҳимоя қила олади.

Вазифа — рўйхатларни текширишда барча сайловчиларнинг иштирок қилишини та'минлашдан иборатдир. Маҳаллий Советлар участка сайлов комиссиялари, агитаторлар, сайлов участкаларининг активлари рўйхатларни текширишни тўғри уюштиришлари керак.

Маҳаллий Советларнинг бу шарафли ишда муносиб ўринни эгаллажакларига шубҳа йўқ. Бу вазифани тўғри ҳал қилиш сайловнинг муваффақиятли ўтишини та'минлайди.

Султон АЛИЕВ.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ташкилот бўлимининг инструктори.

ҒОЛИБ ЖАНГЧИЛАР ЎЗ ВАТАНЛАРИГА ҚАЙТМОҚДА

СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ совет армияси сафида хизмат қилаётган катта ёшдаги жангчиларнинг тўртинчи навбати ҳарбий хизматдан бўшаб келмоқда. Тошкент шаҳрида армия сафидан бўшаб келаётган жангчиларни кутиб олиш ва уларни зарур нарсалар блан та'минлаш, ишга жойлаштириш юзасидан қандай иш олиб борилаётгани ҳақида Тошкент шаҳар совети раисининг ўринбосари ўртоқ Х. Комилов мухбиримизга қуйидагиларни ма'лум қилди:

Тошкентга декабрь ойининг бошидан бери жангчилар тушган эшелонлар кетма-кет келиб турибди. Шаҳар вокзалида уларни партия ва совет ташкилотларининг вакиллари, меҳнаткашлар кутиб олаётирлар. Вокзалда келучиларга хизмат кўрсатучи қизил чойхона, сартарошхоналар ишлаб турибди. Тошкент орқали бошқа шаҳарларга кетучилар учун 80 ўринли ётоқхона ташкил этилган. Шаҳарда жангчиларни уйларигача элтиб қўючи махсус автомашиналар ажратилган.

Ғолибларни кутиб олиш ЎзССР Олий Совети сайловига тайёрлик кўрилаётган бир вақтга тўғри келмоқда. Ана шунинг учун ҳам вокзал майдончасида алоҳида агитпункт ташкил этилган. Агитпункт Сталин Конституцияси ва сайловга доир турли адабиётлар, фото суратлар блан та'минланган. Тошкентга келган ва бир-икки кундан сўнг ўз район ва қишлоқларига жўновчи жангчилар бу ерда турли мавзу'ларда лекция ва суҳбатлар тинглайдилар, республиканинг сўнгги йилларда қандай ўсиб, ривожланганлигини билиб оладилар. Агитпунктда Округ офицерлар уйининг лекторлари Сталин Конституцияси, ЎзССР Олий Советига сайлов ҳақидаги Низом ва халқаро аҳволларга доир лекциялар ўқимоқда, суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Ўз уйларига, бола-чақалари қучоғига келаётган жангчиларнинг ўзлари ва оилалари тўғрисида ғамхўрлик қилиш катта аҳамиятга эга. Бунинг учун район ижроия комитетлари барча имкониятларга эга. Жангчиларни энг зарур нарсалар, чунончи ёқилғи, кийим-бош ва бошқа саноат моллари блан та'минлаш учун махсус фонд ажратилган. Район ижроия комитетлари муҳтож бўлган жангчиларни уй-жой блан та'минламоқда уларнинг турар жойларини ремонт қилиб бераётирлар.

Тошкент Киров районида кечагина армия сафидан бўшаб келганлардан 100 га яқин киши ёқилғи блан та'мин этилди. Капитан Шаматов, лейтенант Журавлев, Тўлабоев, Гриднев сингарилардан 12 кишига квартирлар берилди.

Ўзига нисбатан кўрсатилган ғамхўрликдан хурсанд бўлган кўп орденли младший лейтенант Каблов райижроком раисига «Менинг келганимга бир ҳафта бўлди, шу даврда кўрсатилган ғамхўрлик учун беҳад хурсандман. Мен узоқ дам олишни истамайман. Сайлов олди кампаниясида қўлимдан келган ишни бажаришим лозим» деб, ишга жойлаштирилишини сўраган. Унинг талаби дарҳол қондирилган. Ўртоқ Каблов район маданий оқартув муассасалари бўлимининг инструктори бўлиб ишлаётир.

Сталин районида ҳам ўнлаб жангчилар ёқилғи ва бошқа зарур нарсалар блан та'мин этилди. Капитан Аршансов, старший лейтенант Борисов, Сушков ўртоқлар квартир, ёқилғи, кийим-кечаклар блан та'мин этилганлари учун партия ва ҳукуматимиздан миннатдор эканликларини изҳор қилганлар. Бундай фактларни бошқа районларда ҳам кўплаб учратиш мумкин.

Армия сафидан бўшаб келаётган жангчиларни самимий иззат-ҳурмат блан кутиб олиш ва уларнинг эҳтиёжларини қондириш ғолибларнинг ижодий меҳнатда ҳам олдингилар қаторида бўлиб ишлашларини та'минлайди. Ана шунинг учун район ижроия комитетларининг ҳарбир раҳбар ходими армиядан бўшаб келаётган жангчиларга нисбатан ҳар жиҳатдан ғамхўр бўлмоқлари лозим.

Гилам цехига аҳамият берилмаётир

Самарқандаги «Труд женщин» артелининг гиламбоплик цехида ҳозир 12 хотин-қиз ишламоқда. Бу цехга ашхободлик гилам усталаридан бири раҳбарлик қилиб қизларга ўз ҳунарини зўр иштиёқ блан ўргатаётир. Мунаввар Абдусатторова, Фрусал Хўжаевалар унинг раҳбарлигида 2—3 ой бадалида гилам тўқийдиган бўлиб қолдилар. Дастлабки тўқиб чиқарилган гиламлар бу цехнинг яхши ишлаётганидан дарак бермоқда. Шогирдлар зўр ҳавас блан бу ҳунарни эгалламоқдалар.

Аммо, артель правленияси (раиси ўртоқ Жўраева) бу янги цех блан яхши шуғулланмаётир. Артельда шогирдлар ҳали ҳам кам. Гилам тўқучиларга моддий ва маданий шароит яратишда ҳам жиддий камчиликлар давом қилаётир. Хусусан «Ўзхудожпромсоюз» (раиси ўртоқ Қодиров) бу ишга мутлақо э'тибор бермай қўйди. Гиламбоплик цехи учун ажратилган маблағни ўз вақтида юбориб турмади. Зарур бўлган юнг ва бошқа аш'ёлар кўп машаққат блан, ниҳоят кам миқдорда ва жуда кечикиб олинаётир. Ўзбекистон ҳунармандчилик бошқармаси ҳам бу масалага бутунлай э'тиборсиз қарамоқда.

Ўзбекистон ҳунармандчилик кооперацияси бошқармаси катта аҳамиятга эга бўлган гиламчиликни ривожлантириш учун артельга ҳар тарафлама ёрдам қилиши керак.

С. НАЗАР.

Тўқимачилар учун янги магазинлар

Тошкент шаҳар Фрунзе район савдо бўлими Сталин номидаги Тўқимачилик комбинатининг ишчилари учун комбинат ҳовлисида янгидан 500 кишилик чойхона ва ошхона очаётир. Комбинатнинг ҳамма фабрикалари ёнида буфетлар очилади. Ишчиларга енгиллик туғдириш учун бу ерда 3 та озиқ-овқат магазини, Театр кўчасидаги ишчилар ётоқхонаси ёнида яна 3 та магазин очилади. Шу кўчадаги гастрономнинг эски биноси ремонт қилиниб, саноат моллари магазини очилди. Бунда уй-рўзғор аш'ёлари ҳам сотилади.

Р. АМИНОВ.

САВДО-СОТИҚ ВА КЕМАЛАР ҚАТНОВИ ТЎҒРИСИДА СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ БЛАН ДАНИЯ ЎРТАСИДА ТУЗИЛГАН ШАРТНОМАНИНГ ТАСДИҚЛАНГАНЛИГИ ҲАҚИДАГИ ЁРЛИҚЛАР АЙИРБОШ ҚИЛИНДИ

1946 йил 17 августда Москвада, Савдо-сотиқ ва кемалар қатнови тўғрисида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи блан Дания ўртасида тузилган шартнома имзоланган эди. Дания қирол ҳазратлари бу шартномани 1946 йил 15 ноябрьда ва СССР Олий Совети Президиуми 1946 йил 1 декабрьда тасдиқлаган эдилар. 1946 йил 31 декабрьда Копенгагенда ССР Иттифоқининг Даниядаги Фавқулодда ва Мухтор Вакили А. И. Плахин ва Дания ташқи ишлар министри Густав Расмуссен мазкур шартноманинг тасдиқлангалиги ҳақидаги ёрлиқларни бир-бирларига топширдилар.

Ёрлиқларни айирбошлаш вақтида совет ҳукумати томонидан СССРнинг Даниядаги Савдо вакили П. Е. Краснов, Миссиянинг биринчи секретари П. К. Кисельников ва Миссиянинг учинчи секретари А. С. Каплип, Дания томонидан эса қирол олий ҳазратлари шаҳзодаси Аксель, Ташқи Ишлар Министрлиги директори Франц Васс жаноблари ва Ташқи Ишлар Министрлиги иқтисодий-сиёсий бўлимининг бошлиғи Эйнар Вэрум жаноблари ҳозир бўлдилар.

Кимон Георгиев сўзи

СОФИЯ, 30 декабрь (ТАСС). Бугун министрлар кенгаши раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Кимон Георгиев Драм шаҳрида Греция ҳукумат аскарлари 27-нчи бригадасининг қўмондони генерал Папаниколунинг иғвогарлик блан қилган таҳдиди тўғрисида чет эл матбуоти вакилларига расмий баёнот топширди.

Генерал Папаниколунинг, грек партизанлари Булғория терреториясидан мадад олмоқдалар, бундай ҳодисалар яна такрорланадиган бўлса, Греция ҳукумат қўшинлари партизанларни Булғориянинг норозилигига қарамай, Булғория территориясида қувиб борадилар, деб айтганлиги ма'лум.

Кимон Георгиев бундай деди: «Бундай таҳдидлар ва шунингдек грек партизанларининг Булғория территориясига кўплаб ўтиши ҳақида Афинада тарқатилган хабарлардан мақсад жаҳон афкор оммаси ўртасида Булғория Шимолий Грециядаги партизанлар ҳаракатига қатнашмоқда, лоақал уларга ўз территориясида бошпана бермоқда, деган фикрни туғдиришдир. Шуниси қизиқки, греклар ўзларининг ана шу найрангларини Бирлашган миллатлар ташкилотининг текшириш комиссияси ишга киришиши олдидан кучайтириб юбордилар. Грециянинг бу да'волари ва таҳдиди қандай мақсадни кўзда тутганлигини ҳарбир киши билади».

Кимон Георгиев деди: «Булғория ҳукумати ўзига қўйилган айбнинг тамомила асоссизлигини билиб, Грециядаги ҳозирги ҳукуматнинг таҳдидидан қўрқмаслигини ва Бирлашган миллатлар ташкилоти текшириш комиссияси томонидан об'ектив суратда ўтказиладиган текшириш Шимолий Грециядаги воқиаларнинг моҳиятини очиб беради деб ишонганлигини та'кидлаб бундай деди: «Мен Грециянинг таҳдидлари ҳақида шунинг учун тўхталиб ўтдимки, бу таҳдидлар Афинанинг мамлакатимизга қарши турли найрангларни ишлатиб, олиб бораётган иғвогарлик кампаниясининг бир қисмидир. Афинанинг бу туҳмат кампаниясидан кузатган мақсади—бутун дун'ё олдида Булғория зиммасига асоссиз айблар қўйишдир. Аммо, афсуслаииб айтиш керакки, генерал Пангалоснинг тажовузкорлик руҳи (Пангалос Греция бош министри бўлиб, 1925 йилда грек қўшинлари унинг буйруғи блан Булғория тупроғига бостириб кирган эдилар. Редакция) Грециядаги ҳозирги расмий доиралардан ба'зи бирларига илҳом бераётган бўлса керак».

Испанияда фашистлар террори авж олмоқда

ЛОНДОН, 31 декабрь (ТАСС). «Спейн Тудей»нинг сўнгги нашрида Испанияда террор авж олганлигини кўрсатадиган фактлар келтирилади. «Спейн Тудей» қуйидагиларни ёзади: «Одамларни кўп вақт ёппасига қамоққа олмоқдалар. Халқ ўзини осойишта деб ҳисоблай олмайди. Франко август ойининг охирларида Сан-Себастьянга борган вақтида полиция «низо'ларнинг олдини олиш» учун 2.000 кишини қамади. Сентябрь ойининг бошида Барселонада 30 антифашист яширин мажлис ўтказишда айбланиб қамоққа олинди. Октябрь ойининг ўрталарида илгари республикачилар армиясида хизмат қилган 23 киши Барселонада қамоққа олинди. Ноябрь ойида Сарагосс ва Барселонада юзларча антифашист қамалди. Мадридда неча юзлаб киши қамоққа олинди.

«Спейн Тудей» қамоққа олинаётганлар сонсиз-саноқсиз эканлигини кўрсатади. Ҳатто руҳонийлар ҳам ўзларини хавф-хатарсиз деб ҳис этаолмайдилар. Мадридда руҳоний Куриесеснинг «коммунизмга хайрихоҳлик»да айбланиб қамоққа олинганлиги буни исбот қилади. Франко полицияси гестапо ишлатган эски усулни қўллаиб, одамларни «қочишга ҳаракат қилди деб отиб ташламоқда». Толедо вилоятида саккиз деҳқон қамоққа олинган чоқдаёқ отилди.

Хитоно полиция участкасида Астурия коммунистлар партияси область комитетининг секретари Касто Гарсий Ротсни қаттиқ қийноқлардан кейин ҳам ўз ўртоқларининг номини айтиб беришга унамаганлиги учун ўлдирдилар.

«Спейн Тудей» ёзади: «Босиб олинган мамлакатларда нацистлар тўплаган бутун тажрибадан душманга қарши ҳаракатда қатнашган эркак ва аёлларни тузоққа илинтириш учун фойдаланмоқдалар. Махсус та'лим олган жосусларни демократик ташкилотларга юборадилар. Франконинг агентлари партизан деган ном блан қишлоққа юборилади. Уларга хайрихоҳлик кўрсатган кишиларни қамоққа оладилар».

Мақоланинг охирида бундай дейилади: «Англия ҳукумати ана шу жиноятларга хотима бериш учун ҳозиргидан кўра кўпроқ чора кўра олар эди. «Метрополитен виккерс» ишчиларининг Франко Испанияси учун электр асбоблар чиқаришни тўхтатиш ҳақидаги қарори Франкога қарши курашда олға қараб қўйилган муҳим қадамдир. Англиянинг 1946 йил 9 ой ичида Испанияга чиқарган молларининг қиммати 1945 йилнинг шу даврида чиқарилганига нисбатан 4 миллион фунт стерлинг ортиқ бўлди. Фашизмнинг нима эканлигини яхши билган ҳарбир ишчи Франко учун мол чиқаришга мажбур этганларида уялиши ва нафратини изҳор қилиши керак».

СУРИЯДА СОВЕТ ФИЛЬМИ КЎРСАТИЛДИ

БЕЙРУТ, 30 декабрь (ТАСС). «Москва қизил майдонида физкультурачилар паради» деган рангли фильм Алепо шаҳри кино-театрида 22 декабрьдан 29 декабрьгача кўрсатилди. Бу фильм катта муваффақият қозонди. Кино-театр зали доим одамлар блан лиқ тўла бўлди. Экранда партия ва Совет давлати раҳбарлари пайдо бўлиши блан ҳамма олқишлаб табриклади.

Совет Иттифоқига нисбатан бўлган бундай муҳаббат маҳаллий дашноқларни жуда ғазаблантирди. Улар совет фильмини кўрсатиш тўхтатилмаса, кино-театрни бузиб ташлаш ва тартибсизлик чиқариш блан таҳдид қила бошладилар.

Маҳаллий ма'мурлар дашноқларнинг таҳдидидан қўрқиб, фильмнинг томошабинларни энг кўп завқлантирган қисмини қирқиб ташлашни буюрдилар. Дамашқдаги совет миссияси аралашганидан кейингина, дашноқларнинг таҳдиди ва безорилигига қарамай, фильм ўзгартирилмай кўрсатилди.

АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИДА ГЕРМАН ОЛИМЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШГА ҚАРШИ БИР ТЎДА ОЛИМ ВА ЎҚИТУВЧИЛАР НОРОЗИЛИК БИЛДИРДИ

НЬЮ-ЙОРК, 31 декабрь (ТАСС). «Тоқатсизликка қарши кураш кенгаши» қуйидагиларни э'лон қилди: бир тўда олим, ўқитувчи ва бошқа кишилар (жам'и 40 дан ортиқ киши) давлат департаменти ва ҳарбий министрликка мурожаат қилди. Улар ҳарбий мақсад ва саноат мақсадларида илмий-текшириш ишлари олиб бориш учун кўпгина герман олимларининг Америка Қўшма Штатларига киргизилганига қарши ва яна жам'и 1.000 та немиснинг ва уларга қарашли оилаларнинг Америка Қўшма Штатларига киргизилишига қарши норозилик билдирадилар. Ҳозирги вақтда немислар ҳарбий ишнинг кўп соҳаларида, шу жумладан ракета авиацияси соҳасида текшириш ишлари блан шуғулланмоқдалар.

Баёнотда бундай дейилади: «немислар иркий ва диний душманлик уруғини сочиб, катта хавф туғдирадилар. Немислар илгари гитлерчилар партиясининг а'золари бўлиб келганлар ва уларга ёрдам берганлар. Шу муносабат блан уларга Америка гражданлиги ҳуқуқини бериш ва Америка саноат, илмий ва оқартиш муассасаларида асосий ўринларни эгаллаш ҳуқуқини бериш тўғри бўладими деб сўраймиз».

Баёнотда немисларга лоақал Америка Қўшма Штатлари гражданлиги ҳуқуқини бермаслик керак ва «уларнинг Америка Қўшма Штатларидаги миллий бирликни бузиш ва йўқотиш мақсадида демократияга қарши фикрларни тарғиб қилишларига имконият» бермаслик керак деб талаб этилади.

Бу баёнотга машҳур физиклардан Эйнштейн ва Бето, «Американ уруш ветеранлари комитети»нинг раиси Болт, «Теология семинариялари союзи» декани Бовп ва бошқалар қўл қўйган.

ЯПОНИЯ ТЕМИР ЙЎЛЛАРИДА ПОЕЗДЛАР ҚАТНОВИ КАМАЙТИРИЛДИ

ТОКИО, 30 декабрь (ТАСС). Киодо Цусин агентлиги билдиради: министр ўринбосарларининг 20 декабрьдан 26 декабргача давом этган конференцияси Япония темир йўлларида поездлар қатновини кескин суратда камайтириш ҳақидаги қарорни ма'қуллади. Поездлар қатновининг камайтирилишига сабаб тошкўмирнинг етишмаслигидир.

Хавфсизлик Кенгашида

НЬЮ-ЙОРК, 30 декабрь (ТАСС). Биринчи январьда Бельгия, Колумбия ва Сурия Хавфсизлик Кенгашида Голландия, Мексика ва Миср ўринларини оладилар. Голландия, Мексика ва Миср вакиллари Кенгашга бир йиллик муддат блан сайланган эдилар. Бирлашган миллатлар ташкилоти секретариати Хавфсизлик Кенгашида Бельгиядан элчи ван Лангенхозе, Колумбиядан Лопес ва Суриядан Форисл Хури вакил бўлади, деб э'лон қилди. Айни замонда Бельгия, Колумбия ва Сурия атом энергияси масалаларини кўручи комиссия а'золари сифатида Голландия, Мексика ва Миср ўринларини оладилар.

АМЕРИКА ҚЎШИНЛАРИНИНГ ЎЗБОШИМЧАЛИГИГА ҚАРШИ ХИТОЙДА БАЁН ҚИЛИНГАН НОРОЗИЛИКЛАР ТЎҒРИСИДА ХИТОЙ ГАЗЕТАЛАРИНИНГ ФИКРИ

НАНКИН, 31 декабрь (ТАСС). Нанкиндаги турли университетларнинг студентлари америка солдатлари ва денгизчиларининг Хитойда қилаётган ўзбошимчалиги ва жумладан Бейпинда хитойли бир ўқувчи қизнинг америкалилар томонидан зўрланганлиги тўғрисида ўз ғазабларини изҳор қилмоқдалар. Газеталарнинг билдиришига қараганда, Нанкиндаги марказий университетнинг студентлари, Гриньлин аёллар ўқув юрти ва бирқанча институтларнинг студентлари Бейпиндаги миллий университет студентларига мактуб юборганлар. Улар бу мактубда америкалиларнинг ҳақоратли ишларига қарши норозилик кампанияси уюштиришга ҳар жиҳатдан ёрдам берамиз деб ёзадилар.

«Нанкинженьбао» газетаси бу масалани шарҳлаб, Бейпинда қилинган зўравонликни ғазаб блан қоралаб ёзади ва Америка қўшинларини хитойдан олиб кетишни талаб этади.

Газета ёзади: «Америка қўшинларини Хитойдан олиб чиқиб кетмасликка сабаб нима деб сўраш ўринлидир. Уларнинг вазифаси японларни ўз жойларига қайтаришдан иборат эди. Бу вазифа кўпдан бери бажарилди. Шунга қарамай, улар зўравонлик қилиш ва одамларни ўлдириш учун бизнинг еримизда қолмоқдалар. Бирнс жаноблари Хитойдаги Америка қўшинларининг сони камайтирилди деб такрорламоқда ва, америкалилар Хитойда «Хитой ҳукуматининг илтимоси блан» қолмоқдалар, деди. Бизлар Бирнс жанобларига шундай демоқчимиз: Хитойда қолаётган Америка қўшинлари кам бўлишидан қат'ий назар бизлар маданий мамлакат ҳуқуқларини бузадиган биронта солдатга ҳам муҳтож эмасмиз, уларнинг ҳаммаси Хитойдан чиқиб кетсин! «Хитой ҳукуматининг илтимоси»ни баҳона қилиб ўзингизни «азиз меҳмон» қилиб кўрсатмангиз. Хитой ҳукумати сизлардан ватандошларимизга зўравонлик қилиш ва уларни ўлдиришни сўраганида ҳам хитой халқи бу аҳволга тоқат қилаолмаслигини тушинишингиз керак». Газета мақоланинг охирида бундай деб ёзади: «Бизлар Америка қўшинларининг Хитойдан бутунлай чиқиб кетишларини талаб қиламиз».

ШАНХАЙ, 31 декабрь (ТАСС). «Вэньхуэйбао» газетаси билдиради: Бейпиндаги университетнинг студентлари Америка денгизчиларининг хитойли ўқувчи қизни зўрлаганлигига қарши 30 декабрьда катта намойиш ўтказдилар. 1936 йилдан буён бундай катта намойиш бўлган эмас эди. 29 декабрьда тўппанчалар блан қуролланган 400 тача иғвогар Бейпин университетида студентларнинг митингини тарқатиб юборишга уриниб кўрдилар. Улар иш ташлашга чақирадиган ва америкалиларга қарши намойиш ўтказадиган кишиларнинг ҳаммасига қўлларидаги қуроллари блан таҳдид қилдилар.

Яньцзин студентлари ҳам ўқишларини тўхтатиб, намойиш ўтказдилар. Улар Трумэн ва Стюартга норозилик хати юбориб, Америка қўшинларининг Хитойдан дарҳол олиб чиқиб кетилишини талаб қилдилар.

Цзинань университетида (Шанхай) ва Шанхай ҳуқуқ мактабидаги студентлар кеча ўқишларини тўхтатдилар.

«Эвэйбао» газетасида шу масала юзасидан бирқанча хабар босилди. Бу хабарларга: «Америка қўшинларининг шафқатсизлиги ҳаммани ғазаблантирмоқда», «Ҳамма Америка қўшинларининг Хитойдан олиб чиқиб кетилишини талаб қилмоқда» деган сарлавҳалар қўйилган. Газетада Хитойдаги бирқанча адабиётчиларнинг фикрлари босилган. Улар Америка қўшинларининг ўзбошимчалигига қарши қаттиқ норозилик билдирадилар. Бундан ташқари, газетада машҳур молия эксперти Ма Инь-цзунинг баёноти э'лон қилинди. Ма Инь-цзу айтдики, Америка Қўшма Штатлари Хитойни «мустамлакага айлантириб, Америка солдатлари Хитойда одамларни ўлдирмоқдалар ва хотин-қизларни зўрламоқдалар». Газетанинг билдиришига қаранда, Ма Инь-цзу университетларнинг студентларига, шунингдек хитой жамоатчилигига мурожаат қилиб, «ана шундай зўравонликка» қарши норозилик кампаниясини бошлашга чақирган.

Бутун Шанхайда Америка қўшинларини Хитойдан олиб чиқиб кетишни талаб қилган варақалар тарқатилди.

ОЗАРБАЙЖОН ВА КУРД ДЕМОКРАТЛАРИ ҚУВҒИН ҚИЛИНМОҚДА

ТЕҲРОН, 30 декабрь (ТАСС). «Дод» ва «Кейхан» газеталарининг билдиришига қараганда, Тавризда ҳарбий суд 28 декабрьда бир вақтлар Эрон Озарбайжони демократларига қўшилган эронли 9 офицерни ҳукм қилган. Полковник Азимий, капитан Муртазавий, капитан Косимий капитан Огоҳий ва лейтенант Ғаффорийлар ўлим жазосига ҳукм қилинганлар. Капитан Ҳусайн Хонлу, лейтенант Қаҳрамон ва лейтенант Машҳуар умрбод қамоққа ҳукм қилинганлар, лейтенант Диёнат 15 йил муддат блан корга ишларига ҳукм қилинган.

ИНДОНЕЗИЯДА АҲВОЛ

ГААГА, 29 декабрь (ТАСС) АНП агентлиги билдиради: олинган ма'лумотларга қараганда, Индонезиядаги аҳвол тобора кескинлашмоқда. Голландия ма'мурлари Индонезияга янги мадад кучлар юбормоқдалар. Агентликнинг билдиришича, 28 декабрьда Роттердамдан Ява оролига мингдан ортиқ солдат юборилган.

ГААГА, 1 январь (ТАСС). Кейинги ма'лумотларга қараганда, Ява, Суматра ва Целебесда қуролли тўқнишлар бўлмоқда. Суматра оролида Палембанг яқинида қаттиқ тўқнишлар бўлаётир. Семаранг, Бандунг ва Сурабайя районида тўхтовсиз тўқнишлар бўлиб турибди. АНП агентлигининг билдиришича, Семаранг яқинида голландияликларнинг бронетанк бўлинмалари индонезларга қарши ҳаракат қилмоқдалар.

СУД

Кўзбўямачи Исматов 6 йилга ҳукм қилинди

Яқинда Тошкент область суди Оққўрғон районидаги Сталин номли 16-нчи пахта совхозининг собиқ директори Жўра Исматовнинг жиноий ишини кўрди. Судда Тошкент область судининг раиси ўртоқ Абдуллаев раислик қилди ва республика прокурорининг муовини ўртоқ Аҳмедов давлат қораловчиси сифатида иштирок этди.

Айбдор Исматов 16-нчи пахта совхозида директор бўлиб ишлаган 1944 ва 1945 йилларда мансабидан фойдаланиб, давлатни алдаб, терилмаган ва топширилмаган пахтани ёлғондан «терилди ва давлатга топширилди» деб сводка берган. Совхоз 1944 йилда йиллик пахта териш ва тайёрлаш планини 74.1 процент бажаргани ҳолда, Исматов 109.5 процент бажарилди деб ёлғон сводка берган, 1945 йилда 78,9 процент бажарилган пахтани 113,5 процент бажарилди деб кўз бўяган.

Совхоз давлатга 1944 йилда 813 тонна, 1945 йилда 944 тонна кам пахта бергани ҳолда, Исматов «план тўла вa ошириб бажарилди» деб давлатни алдаган. Шунинг натижасида, терилмаган ва топширилмаган пахталар ҳисобида давлатга 391,381 сўм зиён етказилган.

Судда Исматовнинг айблари тасдиқланиб, айбдор Ўзбекистон ССР Жиноят кодексининг 140-нчи моддасининг биринчи қисми блан 6 йил қамоқ жазосига ва қамоқ жазосини битиргач 3 йилгача сайлаш ҳуқуқидан маҳрум этилишга ҳукм қилинди.

Л. ҲАМРОЕВ.

ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИК ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

1946 йил блан хайрлашаётган ва Сталинча бешйилликнинг иккинчи йили —1947 йилни яхши орзу ва тилаклар блан кутиб олаётган бахтиёр совет кишилари янги йил арафасида иттифоқимизнинг барча шаҳарларида яшаётган ўз қариндошлари, ёру-биродарлари, таниш-билишларига табрик телеграммаларини юбордилар.

Республикамизнинг пойтахти Тошкент меҳнаткашлари янги йил кириши муносабати блан мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидаги қариндош-уруғ, таниш-билишларига 35 мингдан ортиқ телеграмма юбордилар. Булар орасида Москва, Ленинград, Киев, Минск ва узоқ Хабаровск, Мурманск, Узоқ Шарқ, Уролга юборилган телеграммалар жуда кўп. Янги йил арафасида бошқа шаҳарлардан Тошкентга юборилган телеграммалар 18 мингдан ортиқдир.

БИЛДИРИШ

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети ҳузуридаги партия коллегияси қуйидаги кишиларни партия ишларини кўриш учун 1947 йил 16 январьда Тошкент шаҳридаги Гоголь кўчасида 70-нчи уйга келиб, тубандаги ўртоқларга учрашишларини сўрайди.

Ўртоқ Бабаянцга: Хайрулла Бобомурдов (Пастдарғам районидан), Дониёр Бурхонов (Фориш районидан), Рафиқ Нарзиқулов (Боғишамол районидан), Насим Садиев (Самарқанд қишлоқ районидан), Абдураҳим Абдуллаев (Бухоро шаҳридан), Шер Нуров (Бешкент районидан), Мирза Музаффаров (Нукус шаҳридан).

Ўртоқ Зокиржоновага: Ин'ом Акрамов, Турамбой Эшқўзиев (Каганович районидан), Абдураҳим Бегимқулов (Жалақудуқ районидан), Александр Никифорович Иванов, Исҳоқ Исмоилов, Маҳмуд Султонов, Муҳиддин Усмонов, Охунжон Собиров (Тошкент шаҳридан), Мақсуд Мадраимов (Чиноbod районидан), Ғани Раҳмонов (Наманган районидан), Тошпўлат Саидов (Фарғона районидан), Рўзи Шарипов (Қарши шаҳридан).

ЎЗБЕКИСТОН К(б)П МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ПАРТКОЛЛЕГИЯ.

Мас'ул муҳаррир ўринбосари: **Р. САҲИБОЕВ.**

Ҳамза номидаги Ленин орденли Ўзбек давлат академик драма театрида 3 ва 4 январьда

Сталин мукофоти лауреати

Премьера Б. Лавренев асари

Сталин мукофоти лауреати Ғафур Ғулом таржимаси

ДЕНГИЗДАГИЛАР ШАРАФИГА

деган 4 парда 8 кўринишли пьеса қўйилади.

Постановкачи — А. О. Гинзбург, ассистент — ЎзССРда хизмат кўрсатган артист **Назира Алиева**, рассом — ЎзССРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби С. М. Милекин, композитор—Н. С. Коган, рақсларни саҳнага қўювчи — К. В. Кошурникова. Бадиий раҳбар — ЎзССР халқ артисти **Маннон Уйғур**.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ҚИЗИЛ ОКТЯБРЬ» — кундуз **Полк ўғли**, кечқурун **Насриддин Бухорода**; «ИСКРА» — кундуз **Сирли орол**, кечқурун янги ҳужжатли фильм **Халқлар суди**; «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз **Шоирнинг ёшлиги**, кечқурун **Александр Пархоменко**; «НОВОСТИ ДНЯ» — **Дубровский**; «ПОБЕДА» — кундуз **Ун беш ёшли капитан**, кечқурун **Югославия тоғларида**; «ВЕСНА» — кундуз ва кечқурун **Зоя**.

ВЦСПСнинг Ўзбекистондаги вакили КАНИКУЛ ДАВРИГА

1947 йил 10 январьгача касаба союзлари а'золарининг болалари учун

УМУМШАҲАР АРЧАЛАРИ УЮШТИРДИ

Арчалар темирйўлчиларнинг ва тўқимачиларнинг маданият саройларида, шунингдек 42-нчи мактаб биносида (Октябрь район, «Ҳамза» театри ёнида) ўрнатилган.

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ ТАБИИЙ БОЙЛИКЛАРИ

ҚОРА МУМ

Тиёншон тоғларининг этагида Аччиқсой қирғоғида озокерит конлари очилган. Бу ерда ўтган асрнинг 80-нчи йилларидаёқ айрим кишилар озокерит қазиб чиқариш блан шуғулланар эдилар ва уни қора мум деб атар эдилар. Улар бу бебаҳо хомаш'ёни шу қишлоқдаги Маҳмудов деган бойга арзон нархда сотар эдилар. Маҳмудов эса қора мумни чет эл фермаларининг вакилларига қиммат баҳода сотиб юборар эди.

Шу вақтларда қора мум оҳак тошлари орасидан чўкич блан қазиб олинар эди. Жуда кўп озокерит рудаларидан фойдаланмасдан қолинар эди. 1910 йилда Заворотняк деган бир киши Шўрсувга келиб, рудани қайнатиш усули блан қора мум ишлаб чиқара бошлади. Бу янги усул анча унумли бўлгани сабабли жуда кўп даромад келтирар эди. Шу йилнинг ўзидаёқ чет эл капиталистлари бу табиий бойликларга чангал солдилар. Улар озокерит конларини ўзларига монополия қилиб олдилар ва чуқурлиги 50 метрга етган қудуқлар қазиб, қора мум чиқара бошладилар.

Биринчи жаҳон уруши йилларида қора мум қазиш яна шу қишлоқдаги деҳқонлар қўлига ўтди. Улар артель бўлиб бирлашдилар ва иш бошладилар. Аммо бу артель узоққа бормади. 1917 йилда уларнинг иши ётиб қолди. 5 йил ўтгандан кейин конларда яна иш бошланди ва 1928 йилгача давом этди.

1942 йилда немис-фашист босқинчилар ватанимизга ҳужум қилиб кўпгина шаҳар ва қишлоқларимизни вайрон қилган бир пайтда мудофаа саноати учун жуда зарур бўлган бу хомаш'ёни қазиб чиқариш яна йўлга қўйилди. Шу кунларда жуда кўп хотин-қизлар эрлари, оталари ва ака-укаларини фронтга жўнатгач, қўлларига чўкич ва белкурак олиб қора мум рудасини қазиб чиқара бошладилар. Улар шу вақтга қадар ҳеч ким яшамаган тоғ бағирларидаги чўлларда жуда қийин шароитда иш олиб бордилар ва ўз меҳнатлари блан ватанимиз мудофаасини мустаҳкамлаш учун катта хизмат қилдилар.

Уруш йилларида қора мум саноати ривожланди. Тоғ бағридаги кичкинагина қишлоқ катта обод ишчилар шаҳрига айланди. Электростанция, водопровод, касалхона, мактаблар, клуб ва бошқалар қурилди.

Қора мум қазиш йил сайин ошмоқда. Ўтган йилда давлат плани 125 процент бажарилди. Бошқача қилиб айтганда, 1942, 1943 ва 1944 йилларда ҳаммаси бўлиб қанча қора мум қазилган бўлса, 1945 йилнинг ёлғиз ўзида ҳам шунча маҳсулот берилди. Ҳозир конимиз СССР Шарқ районлари нефть саноати министрлигининг энг илғор корхоналаридан биридир.

Август ойида конимиз планини 117 процент бажариш блан бирга, маҳсулот тан нархини анча пасайтирди. Шунинг учун биз ВЦСПС ва СССР шарқ районлари нефть саноати министрлигининг биринчи мукофотини олдик. Сентябрь ойида ишимиз янада яхшироқ бўлди: планни 32 процент ошиғи блан адо этдик. Бу ютуқлар кончиларни янада яхшироқ ишлашга илҳомлантирди ва октябрь ойида давлат планини 168 процент бажардик. Бундай юқори унумга конимиз ўз тарихида биринчи марта эришди.

Бу ютуқлар социалистик мусобақани қизитиш ва меҳнатни тўғри уюштириш асосида қўлга киритилди. Ҳозир конда 443 киши стахановчи ва ударник номини олди. Ўз нормасини адо этмаган ҳеч ким қолмади.

Коннинг ер ости бойликлари жуда кўп, берган маҳсулотимиз а'ло сифатлидир. Биз кончи кадрларимиз блан ҳам фахрланишга ҳақлимиз. Пармаловчи Қўлдош Олимов, мум пиширувчилардан Эргашев, Дўсматов, Қурбонов, кон техниги Гусев ва бошқа жуда кўп стахановчиларимиз кон очилгандан бери яхши ишлаб, кончилар ўртасида катта обрў қозондилар. Улар қора мум чиқаришнинг энг янги технологиясини муваффақиятли ўзлаштириб олдилар.

Кончилар коллективи Бутун Иттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, йиллик программани муддатидан аввал бажариш мажбуриятини олган эди. Бу мажбурият шараф блан адо этилди. Биринчи ноябрьда йиллик планни бажардик.

Бу йил планда кўрсатилмаган ишларни ҳам тамомлаб қўйдик. Масалан, нефть тозалаш ускуналари монтаж қилинди. Бу эса экстракт заводини ишга тушириш учун жуда зарурдир.

Ҳозир катта иншоотлар қурилмоқда. 5-нчи йирик коннинг қурилиши тамомланаётир. Бу кон қурилиб тамомланмасданоқ 1 минг тоннадан ортиқ руда чиқарди. Шу йилнинг охирида экстракт заводини қуриб тамомлаймиз. Бу завод ишга туширилган замон, рудани қайнатиб мум олиш каби эски методларга узил-кесил барҳам берилади. Бу янги заводда рудани бензин блан эритиб мум олинади. Бу янги усул маҳсулот тан нархини пасайтиради ва рудадан чиқадиган мумнинг миқдорини икки бор оширади. Бундан ташқари, конда яна бир электростанция қурилаётир.

☆

Қора мум нима?

Қора мум ер юзида бирнеча ердагина бор. Совет Иттифоқида эса қора мум Ўзбекистонда, Челекин оролида ва Ғарбий Украинада учрайди.

Қора мум саноатимизнинг жуда кўп соҳалари учун зарур бўлган хомаш'ёдир. Қора мумдан қилинган церизин муҳим саноат қурилишларида бинокорлик материаллари сифатида ишлатилади. Йирик гидростанцияларнинг чуқур котлованларида ўрнатилган механизмларни занглан сақлаш учун церизин керак. Церизин эса қора мумдан ишланади. Унинг ўрнини босадиган бошқа ҳеч қандай материал йўқ.

Шунингдек полиграфия саноати учун зарур бўлган матрицалар тайёрлаш учун ҳам қора мум керак. Тўқимачилик саноати учун ҳам, сун'ий чарм заводлари учун ҳам, кўп исте'мол қилинадиган моллар ишлаб чиқариш учун ҳам, атторлик ва атр-элик моллари ишлабчиқариш учун ҳам қора мум зарур.

Ёмғур ўтмайдиган кийимлар, шу жумладан эпроничиларнинг сув остига тушганда киядиган кийимлари ҳам қора мум блан мойланган бўлади.

Қора мум уруш ҳулқи — артиллерия учун ҳам, авиация учун ҳам зарур.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳузуридаги илмий-текшириш институтлари қора мумнинг бебаҳо дори-дармон эканлигини аниқладилар. Ватан уруши йилларида жуда кўп ярадор жангчиларимиз қора мум блан даволанди. Қора мум айниқса тузалиши қийин бўлган оғир яраларни даволаш учун зарурдир. Оғир жароҳат туфайли оёқ-қўли бутунлай ишламай қолган жангчиларимизни даволашда қора мумдан фойдаланиб, яхши натижаларга эришилди. Ҳатто оғир ярадан кейин фалаж бўлиб қолган ва тузалиш умиди бўлмаган кишилар ҳам қора мум блан тузалдилар. Улуғ Ватан уруши йилларида ҳарбий госпиталларда ва аҳолига хизмат қилувчи касалхоналарда дори сифатида қора мумдан кенг равишда фойдаланилди. Қора мумнинг арзон бўлиши, уни медицинада янада кенгроқ фойдаланиш имкониятини беради.

Қора мум республикамиз табиий бойликларидан биридир. Унинг ер ости запаслари беҳисоб кўпдир. Геологларимиз ва қидирувчиларимиз қора мум рудаси қатламларини аниқлаш учун тинмай иш олиб бораётирлар. Янги бешйилликда қора мум конлари янада ривожланади, бу ноёб ва бебаҳо хомаш'ёни қазиб чиқариш бирнеча бор ошади.

И. ЗИМИН.

Озокерит конининг директори.

РЕДАКЦИЯ ва НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси № 8. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши ва Пропаганда-агитация бўлими — 34780; Қишлоқ хўжалик бўлими — 33469; Саноат бўлими — 31048; Совет қурилиши бўлими — 31226; Хатлар бўлими — 32347; Э'лонлар бўлими — 37062.

«Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № 65 Р. 00004. Тираж 64 500